

BIULETYN INFORMACYJNY

Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność"

ISSN 1234 - 9771

187

Wydawany od 1992 r.

NSZZ **Solidarność**

® **GODNA** praca
emerytura

to

GODNE ŻYCIE

MANIFESTACJA - WARSZAWA 29.08.08 - W SAMO POŁUDNIE

POWIEDZMY TO RAZEM

dowiedz się więcej - www.solidarnosc.org.pl

DZIAŁ INFORMACJI
KK NSZZ "SOLIDARNOŚĆ"

Gdańsk, lipiec 2008 r.

Spis treści

WYDARZENIA MIESIĄCA	3
Z OBRAD PREZYDIUM KK	5
POSIEDZENIE Z DN. 08 LIPCA 2008 R.	5
POSIEDZENIE Z DN. 15 LIPCA 2008 R.	6
POSIEDZENIE Z DNIA 22 LIPCA 2007 R.	8
Z OBRAD KOMISJI KRAJOWEJ	14
POSIEDZENIE Z DN. 09 LIPCA 2008 R.	14
KAMPANIA GODNA PRACA - GODNA EMERYTURA.....	15
WYNAGRODZENIE, WZROST PKB, INFLACJA.....	18
2008 - ROKIEM JANA PAWŁA II	25
ENCYKLIKI PAPIESKIE.....	25
DZIAŁ DS. POLITYKI SPOŁECZNEJ.....	33
WSKAŹNIKI GUS	33
DZIAŁ DS. WALKI Z BEZROBOCIEM	34
UWAGI JACKA SMAGOWICZA, CZŁONKA NACZELNEJ RADY ZATRUDNIENIA W ZAKRESIE ZMIAN W USTAWIE O PROMOCJI ZATRUDNIENIA.....	34
SZKOLENIA ZWIĄZKOWE.....	38
KOMUNIKACJA I WIZERUNEK	39
LIDERZY.....	39
ROZWÓJ ZWIĄZKU	39
DIALOG SPOŁECZNY.....	40
INFORMACJE RÓŻNE.....	40
SPOTKANIE „SOLIDARNOŚCI” Z WICEPREMIEREM WALDEMAREM PAWLAKIEM	40
W OBRONIE STOCZNI	41
" MAYDAY " DLA STOCZNI	42
KOMISJA TRÓJSTRONNA	44
PŁACA MINIMALNA - POROZUMIENIE W TRÓJSTRONNEJ	44
NEGOCJUJĄ DEFINICJE.....	44
POMOSTÓWKI ZAWIESZONE.....	45
ARTYKUŁ MIESIĄCA	47

Zobacz więcej: www.solidarnosc.org.pl
Wersje cyfrowe „Biuletynu” można znaleźć
na stronie: www.solidarnosc.org.pl/biuletyn

WYDARZENIA MIESIĄCA

Posiedzenia, opinie, spotkania Prezydium KK i Komisji Krajowej

8 lipca – odbyło się posiedzenie prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”. Prezydium udzieliło poparcia Komisji Zakładowej NSZZ „S” Eldrob S.A. Świebodzin i Sekretariatowi Przemysłu Spożywczego na przeprowadzenie akcji protestacyjnej.

9 lipca – odbyło się posiedzenie Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” w Warszawie. W trakcie posiedzenia KK odbyło się spotkanie z wicepremierem Waldemarem Pawlakiem. „Solidarność” oczekuje lepszych rezultatów prowadzonego dialogu. Postulaty, jakie Związek zgłosił to: godna praca, godna emerytura, godne życie. Członkowie KK omówili także przygotowania do manifestacji Związku zaplanowanej na 29 sierpnia br. w Warszawie. Komisja Krajowa wyraziła protest wobec represji zastosowanej w stosunku do działacza związkowego w Poczcie Polskiej Jerzego Raciborskiego, polegającej na rozwiązaniu umowy o pracę w trybie art. 52 Kp. za udział w legalnym strajku. Jest to złamanie ratyfikowanych przez Polskę konwencji MOP i naruszenie porządku Konstytucji RP gwarantującego wolność organizowania się i prawo do strajku.

10 lipca – Janusz Śniadek, przewodniczący KK NSZZ „Solidarność” wziął udział w wernisażu wystawy „Przestrzeń Wolności” na dworcu głównym PKP w Gdańsku. Wystawa prezentuje zdjęcia dokumentujące działalność opozycji w PRL.

15 lipca – odbyło się posiedzenie prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”. Prezydium podjęło decyzję ws. opinii o projekcie ustawy MPiPS o emeryturach pomostowych.

22 lipca – odbyło się posiedzenie prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”. Prezydium zdecydowało o przekazaniu prezydentowi RP prośby o zawetowanie ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych. Prezydium podjęło decyzję ws. opinii o projekcie ustawy MPiPS o promocji zatrudnienia. Zaopiniowano także założenia do budżetu na 2009 r. Przedyskutowano i omówiono stan przygotowań do ogólnopolskiej manifestacji zaplanowanej na 29 sierpnia br. w Warszawie.

29 lipca – przewodniczący KK Janusz Śniadek brał udział w konferencji prasowej w ramach kampanii „Godna praca – godna emerytura”. Przedstawił „7 grzechów pracodawców”. Związek chce zwrócić w ten sposób uwagę, że praca bezpieczna i godziwie wynagradzana to warunek godnej emerytury i trwałego wzrostu gospodarczego. Popyt wewnętrzny inspirowany przez systematyczny wzrost wynagrodzeń przyczynia się do rozwoju gospodarczego.

Rozmowy, negocjacje, spotkania i zawarte porozumienia ze stroną rządową

9 lipca – strona rządowa przedstawiła kolejną wersję waloryzacji płac na 2009 r. Odbyła się w tym dniu kolejna tura rozmów oświatowych związków zawodowych z rządem. Przedstawiona waloryzacja nie satysfakcjonuje związkowców.

24 lipca - Prezydent Lech Kaczyński odmówił podpisania ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw. Podczas krótkiego briefingu Prezydent stwierdził, że nie można wprowadzać zagrożeń, że kadra kierownicza będzie zawsze korzystać z dobrych wyników spółek, natomiast pozostali pracownicy mogą z nich skorzystać, ale nie muszą. Prezydent podkreślił jednocześnie, że niezbędne jest szybkie przyjęcie nowelizacji ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa, ze względu na inne znajdujące się w niej zapisy, dotyczące m.in. konwersji akcji spółek energetycznych. Zapowiedział w tej sprawie złożenie inicjatywy prezydenckiej.

29 lipca – odbyło się spotkanie przedstawicieli służby zdrowia z prezydentem RP Lechem Kaczyńskim. Związkowcy zwrócili się do Prezydenta RP jako gwaranta dialogu społecznego o podjęcie kroków zmierzających do zaprzestania działań łamiących zasady dialogu. Prezydent RP podkreślił, że jest i pozostanie zwolennikiem solidaryzmu społecznego a w szcze-

gólności w zakresie dostępu do zdrowia i wiedzy i podjęcie kroki, które są w jego kompetencji. Zapowiedział wspólny monitoring procesowania projektów ustaw oraz dalsze spotkania.

30 lipca – Komitet Obrony Stoczni Gdynia zaapelował do premiera o spotkanie nt. przebiegu negocjacji i prywatyzacji stoczni. Związkowcy wysłali list otwarty do premiera Donalda Tuska. W imieniu Komitetu podpisali go przedstawiciele wszystkich związków zawodowych działających w stoczni.

30 lipca – minister zdrowia Ewa Kopacz obiecała ratownikom medycznym, że w przyszłym roku przeznaczy o 400 mln zł więcej w budżecie niż w tym roku na przedszpitalną opiekę medyczną. Jednak w projekcie planu finansowego NFZ na 2009 r. jest wyraźnie zapisane, że na ten cel zostanie wydatkowane 1,3 mld zł, czyli tyle samo, co w tym roku i 2007 r.

Komisja Trójstronna

2 lipca – w Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog” w Warszawie odbyło się posiedzenie prezydium Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych. Minister Jolanta Fedak poinformowała, że rząd proponuje, aby minimalne wynagrodzenie od 1 stycznia 2009 r. wynosiło 1204 zł. Janusz Śniadek, przewodniczący KK NSZZ „Solidarność” stwierdził, że zaproponowany poziom minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2009 r. spowoduje obniżenie płacy minimalnej w stosunku do średniej krajowej (z 42 proc. do 38 proc.), co łamie zarówno porozumienie NSZZ „Solidarność” z rządem jak i dezyderaty sejmowe deklarujące dochodzenie minimalnego wynagrodzenia do 50 proc. średniej krajowej.

4 lipca – odbyło się spotkanie negocjacyjne w sprawie ustalenia uprawnień z tytułu prac o szczególnym charakterze. Prace negocjacyjne przebiegają w zespołach branżowych.

15 lipca – w Warszawie odbyło się kolejne spotkanie Komisji Trójstronnej do Spraw Społeczno-Gospodarczych, podczas którego dyskutowano nad rządową propozycją wysokości minimalnego wynagrodzenia, mechanizmów kształtowania wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz nad wysokością średniorocznych wskaźników wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej.

31 lipca - partnerzy społeczni z zespołu ds. ubezpieczeń społecznych Komisji Trójstronnej przerwali rozmowy na temat emerytur pomostowych do momentu wskazania przez prezydium Komisji kierunku dalszych prac. Powodem przerwania negocjacji jest brak porozumienia w sprawie zasad uprawniających do nabycia prawa do emerytur pomostowych. Rząd założył, że prawo do emerytur pomostowych będą miały osoby urodzone przed 1968 rokiem i które rozpoczęły pracę w warunkach szczególnych i szczególnym charakterze przed 1 stycznia 1999 r. Strona rządowa zaproponowała, aby prawo do emerytur pomostowych miały osoby, które rozpoczęły pracę przed 1 stycznia 1999 r. bez ograniczenia związanego z datą urodzenia. Jednak zdaniem związkowców prawa do obniżonego wieku emerytalnego nie można różnicować ze względu na wiek i datę rozpoczęcia pracy. Zdaniem NSZZ „Solidarność” emerytury pomostowe nie powinny mieć charakteru wygasającego, dopóki wcześniej nie zostaną usunięte szczególne warunki pracy.

Protesty, manifestacje, spory i akcje strajkowe w zakładach pracy

1 lipca – odbyła się kolejna tura negocjacji przedstawicieli zarządu i organizacji związkowych działających w Elektrowni Opole. Dzień wcześniej związkowcy zorganizowali pikietę. Domagają się podwyżek płac na poziomie 15 proc. Strony negocjacji ustaliły, że następne spotkanie odbędzie się za dwa tygodnie.

1 lipca – około 250 pracowników Reala protestowało przed siedzibą spółki w Warszawie. W ten sposób związkowcy z „Solidarności” chcieli zwrócić uwagę na żenująco niskie wynagrodzenie i przedłużające się negocjacje płacowe. Związkowcy domagają się wzrostu wynagrodzeń dla wszystkich pracowników o 500 zł.

11 lipca – ponad 2000 pracowników piketowało w Stoczni Gdynia w obronie zakładu pracy. Związkowcy ze stoczni w Gdyni i Szczecinie zaniepokojeni są informacjami napływającymi z Brukseli. Stoczniom grozi upadłość, jeśli Komisja Europejska nakaże zwrot pomocy publicz-

nej. Wcześniej – bo 10 lipca w Szczecinie stoczniovcy przeszli pod Urząd Wojewódzki i wręczyli wojewodzie petycję.

16 lipca – w Gdyni i Szczecinie odbyły się manifestacje stoczniovców. Wzięło w nich udział ponad 7 tys. pracowników. Komisja Europejska potwierdziła oficjalnie, że rząd polski ma czas do 12 września br. na przedstawienie ostatecznych planów restrukturyzacji obu stoczn. Uczestników manifestacji wsparli pracownicy z innych zakładów pracy.

25 lipca – na ulicach Warszawy manifestowało około 10 tys. związkowców z firm energetycznych. Zdaniem związkowców polityka rządu zagraża funkcjonowaniu przedsiębiorstw energetycznych, a ograniczenie inwestycji sieciowych godzi w bezpieczeństwo energetyczne kraju. Pracownicy sektora energetycznego domagają się określenia programu dla przyszłości polskiej energetyki.

30 lipca – kolejarze z „Solidarności” zapowiedzieli strajk ostrzegawczy. Strajk ma być przeprowadzony na niektórych węzłach kolejowych. W proteście mają wziąć udział także inne związki zawodowe. Związkowcy nie są zadowoleni z rozmów z rządem nt. uprawnień do obniżonego wieku emerytalnego dla pracujących w warunkach szczególnych i szczególnym charakterze.

30 lipca – zakończyły się negocjacje ws. tegorocznych podwyżek w PGNiG. O 11 proc. wzrośnie w tym roku fundusz płac.

Inicjatywy i uroczystości podejmowane przez NSZZ „Solidarność”

5 lipca – w Jastrzębiu Zdroju zakończył się siódmy etap „Wyścigu Solidarności”. Patronat nad tegorocznym wyścigiem objął Prezydent RP Lech Kaczyński.

8 lipca – minęła 28 rocznica wydarzeń „Lubelskiego Lipca 1980”. Protestujący chcieli zniwelować dysproporcje płacowe, uzyskać poprawę warunków socjalno-bytowych oraz zrekomensować podwyżki.

Z OBRAD PREZYDIUM KK

POSIEDZENIE Z DN. 08 LIPCA 2008 R.

Decyzja Prezydium KK nr 126/08

ws. opinii o projekcie rozporządzenia MPiPS w sprawie udzielania pomocy cudzoziemcom (...)

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” negatywnie opiniuje projekt rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie udzielania pomocy cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochrony uzupełniającej.

Zastrzeżenie budzi treść § 3 projektu, wg którego łączna wysokość świadczeń na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego, przysługujących cudzoziemcowi jest wyższa od zasiłku dla bezrobotnych, jak również świadczeń rodzinnych przysługujących polskim obywatelom.

Poza powyżej opisaną wysokością świadczeń, zasadne byłoby też odwrócenie proponowanych wskaźników w ten sposób, by pomoc udzielana osobom samotnie gospodarującym była na poziomie niższym, w stosunku do pomocy udzielanej cudzoziemcom z rodziną.

Ponadto w § 1 dopuszcza się dowolność trybu postępowania uprawnionych organów, co praktycznie uniemożliwia cudzoziemcowi dochodzenie sprawiedliwej oceny jego rzeczywistego stopnia indywidualnego programu integracji.

Niezależnie od powyższego pożądaną zmianą (także w § 1) byłoby wyszczególnienie dokumentów potwierdzających konieczność zamiany miejsca zamieszkania przez cudzoziemców w czasie trwania indywidualnego programu integracji.

Decyzja Prezydium KK nr 127/08

ws. akcji protestacyjnej w Świebodzinie i Warszawie

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność" udziela poparcia Komisji Zakładowej NSZZ "Solidarność" ELDROB S.A Świebodzin i Sekretariatowi Przemysłu Spożywczego na przeprowadzenie akcji protestacyjnej w Świebodzinie i w Warszawie pod siedzibą firmy Rol-mex organizowanej w obronie miejsc pracy.

Jednocześnie Prezydium KK wnioskuję do Rady Krajowego Funduszu Strajkowego o refundację kosztów transportu.

Decyzja Prezydium KK nr 128/08

ws. akcji protestacyjnej w Toruniu

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność" udziela poparcia Organizacji Międzyzakładowej NSZZ "Solidarność" ELANA S.A i Zarządowi Regionu Toruńsko-Włocławskiego NSZZ "Solidarność" na przeprowadzenie akcji protestacyjnej w Toruniu pod siedzibą firmy ELANA S.A. organizowanej w obronie miejsc pracy.

Jednocześnie Prezydium KK wnioskuję do Rady Krajowego Funduszu Strajkowego o refundację kosztów transportu.

Decyzja Prezydium KK nr 129/08

ws. dotacji finansowych

(do użytku służbowego)

Decyzja Prezydium KK nr 130/08

ws. zgody na użycie znaku graficznego NSZZ "Solidarność"

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność" wyraża zgodę na użycie znaku graficznego NSZZ "Solidarność" w książce pt. Dzieje Szpitala na Placu Kaszubskim autorstwa Andrzeja Kolejewskiego.

POSIEDZENIE Z DN. 15 LIPCA 2008 R.

Decyzja Prezydium KK nr 131/08

ws. opinii o projekcie ustawy MPiPS o emeryturach pomostowych

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność" po zapoznaniu się z przedstawionym przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej projektem ustawy o emeryturach pomostowych z dnia 18 czerwca 2008 r., żąda odrzucenia wyżej wymienionego projektu ustawy, ze względu na następujące wady:

1. Projektodawca przekroczył zakres regulacji ustawowej wynikającej z art. 24 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS - rażąco ograniczając (w stosunku do pierwotnych zało-

żeń) zakres podmiotowego prawa do emerytury pomostowej, zakładając, że prawo do w/w emerytury przysługiwać będzie wyłącznie ubezpieczonemu urodzonym w latach 1949-1968. Prawa do emerytury pomostowej zostaliby pozbawieni urodzeni po 31 grudnia 1968 r., zatrudnieni w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze. Pozbawienie tych osób uprawnień może zostać uznane za naruszenie praw podmiotowych tymczasowych tych osób, chronionych na mocy art. 2 Konstytucji RP (zasada ochrony praw nabytych wywodzona przez Trybunał Konstytucyjny z zasady demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej).

2. Nadmiernemu zaostrzeniu ulegają kryteria nabycia prawa do emerytury pomostowej również poprzez ustanowienie warunku wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze przed dniem 1 stycznia 1999 r. oraz po 31 grudnia 2008 r. Oznacza to, że prawa do emerytury pomostowej pozbawione zostaną osoby, które po 31 grudnia 2008 r. spełnią warunki nabycia prawa do w/w emerytury, lecz prace w szczególnych warunkach rozpoczęły po 31 grudnia 1998 r., a także osoby, które do końca 2008 r. osiągnęły wymagane okresy pracy w tych warunkach, ale przed 1 stycznia 2009 r. zakończyły wykonywanie takiej pracy. Powyższe kłóci się z zasadą, że to kryteria medyczne oraz bezpieczeństwa publicznego są podstawowymi kryteriami kwalifikowania prac jako wykonywanych w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, a nie data urodzenia ubezpieczonego lub rozpoczęcia czy też zakończenia pracy w w/w warunkach.
3. Nie do zaakceptowania jest definicja prac w szczególnych warunkach, która nie uwzględnia wielu z nią związanych czynników ryzyka, a także definicja prac w szczególnym charakterze, odbiegająca znacznie od definicji uzgodnionej przez wszystkie strony, w tym przedstawicieli rządu, w Zespole Ubezpieczeń Społecznych TK ds. S-G w lipcu 2007 r. Ponadto stwierdzamy, iż kwalifikowaniem prac do warunków szczególnych powinny zająć się Komisje, w skład których weszliby przedstawiciele służb medycyny pracy, inspekcji sanitarnej, inspekcji pracy oraz przedstawiciele pracodawcy i pracowników z zakładu pracy, którego wniosek byłby aktualnie rozpatrywany. Należałoby również ustalić tryb odwoławczy od decyzji w/w Komisji.
4. Emerytury pomostowe proponowane w projekcie będą bardzo niskie i nie będą zapewniać możliwości utrzymania się osobom, które zdecydują się zaprzestać pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, co wynika z zastosowania tzw. mechanizmu zdefiniowanej składki. Konsekwencją tego mechanizmu będą bardzo niskie emerytury pomostowe i emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, co jest jednym z zasadniczych mankamentów projektu ustawy o emeryturach pomostowych.

Jednocześnie ponownie domagamy się zachowania trybu negocjacyjnego dotyczącego uprawnień do obniżonego wieku emerytalnego dla osób zatrudnionych w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, ustalonego z rządem w grudniu 1998 r. i w ramach Komisji Trójstronnej w maju 2005 r., potwierdzonych przez obecny rząd w Uchwale nr 31 TK ds. S-G z 3 kwietnia br. w sprawie podjęcia prac nad rozwiązaniami w kluczowych kwestiach społeczno-gospodarczych.

Decyzja Prezydium KK nr 132/08

ws. zgody na użycie znaku graficznego NSZZ "Solidarność"

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność" na wniosek Zarządu Regionu Wielkopolska Południowa wyraża zgodę na użycie nazwy i znaku graficznego NSZZ "Solidarność" w nazwie ronda przy zbiegu ulic Poznańskiej, J. Piłsudskiego i Stańczykowskiego w Kaliszu.

Decyzja Prezydium KK nr 133/08

ws. dotacji finansowej

(do użytku służbowego)

Decyzja Prezydium KK nr 134/08

ws. upoważnienia do podpisania umowy z firmą On Board Public Relations Sp. z o.o.

(do użytku służbowego)

POSIEDZENIE Z DNIA 22 LIPCA 2007 R.

Decyzja Prezydium KK nr 135/08

ws. założeń do badania „Ocena realizacji zasady partnerstwa na poziomie instytucjonalnym, krajowym i regionalnym w ramach SPO RZL i PO KL”

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” nie wnosi uwag do założeń do badania „Ocena realizacji zasady partnerstwa na poziomie instytucjonalnym, krajowym i regionalnym w ramach SPO RZL i PO KL” według opisu z dnia 27.06.2008 r.

Decyzja Prezydium KKnr 136/08

ws. opinii o projekcie ustawy MPiPS o promocji zatrudnienia (...)

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” wnosi następujące uwagi do projektu ustawy MPiPS o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz o zmianie niektórych innych ustaw.

1. W zakresie zmiany 3 dotyczącej art. 3 Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” negatywnie opiniuje propozycje zmian związanych z likwidacją Krajowego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia. Wskazać należy, iż obecnie istnieje hierarchia planów działań w ramach porządku lizbońskiego, w ramach przyjętej przez Radę Ministrów 6 września Krajowej Strategii na rzecz Zatrudnienia na lata 2007-2013, a także Krajowego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na rok 2008; w ramach Krajowego Programu Reform na lata 2005-2008 na rzecz realizacji Strategii lizbońskiej. Hierarchia ta pozwala na realizację przedsięwzięć i założeń przyjmowanych na szczeblu centralnym, a następnie w ramach społeczności lokalnych. „Rozproszenie” przedmiotowego dokumentu (KPDRZ) na tzw. dokumenty programowe spowoduje, iż Rada Ministrów uchwalać będzie bliżej nieokreślone akty prawne.

W uzasadnieniu projektu ustawy nie odniesiono się nawet do tychże dokumentów, nie wyjaśniono przyczyny dokonania przedmiotowej zmiany – już z tego powodu można by przyjąć, iż jest to zamiana na niekorzyść osób będących „beneficjentami” ustawy o promocji zatrudnienia oraz samorządów terytorialnych, a także partnerów społecznych.

W wyniku zmiany znikają obowiązki Rady Ministrów, czego dowodem jest np. likwidacja dotychczasowego ust. 5 w art. 3 ustawy o promocji zatrudnienia, a także wszystkich zapisów dotyczących obowiązków państwa w zakresie wspierania lokalnych i regionalnych rynków pracy. Znika obowiązek Rządu wspomagania restrukturyzacji zatrudnienia w sytuacji, gdy w Ministerstwie dopiero tworzy się nową politykę regionalną państwa.

Omawiane propozycje zmian są nieadekwatne zarówno do zapisów rozporządzenia Rady WE Nr 1083/2006 jak i ustawy z dnia 6 grudnia 2006r., o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Zmiany te utrudnią monitoring, konsultację i opiniowanie partnerom społecznym przyuczonym do zachowań, w ramach corocznych planów działań na rzecz zatrudnienia.

Zmiany te osłabiają pozycję Ministra Pracy i Polityki Społecznej zarówno w Rządzie jak i wobec problemów rynku pracy.

Zm. 3 - Art. 3 ust 2. W przepisie tym wymieniono ministrów, których współudział jest niezbędny w przygotowaniu dokumentów programowych. Nawet gdyby teoretycznie przyjąć, iż ww. dokumenty mogłyby właściwie funkcjonować w ramach prawnych rynku pracy, to należy stwierdzić, iż oprócz wymienionych w projekcie ministrów, w pracach nad dokumentami powinien również brać udział (z oczywistych względów ekonomicznych) minister właściwy do spraw finansów publicznych, centralnych, zawierających dane dotyczące rynku pracy.

Zm. 4 c) - Art. 4 ust. 4 projektu ustawy. Utworzenie przedmiotowych rejestrów powinno być obowiązkiem ministra, a nie jedynie możliwością. Ponadto należy rozważyć możliwość korzystania z danych zawartych w tychże rejestrach również innym instytucjom (poza publicznymi służbami zatrudnienia vide art. 6 ustawy), skoro również one realizują zadania związane z nowelizowaną ustawą.

2. Nie do przyjęcia są zmiany w rozdziale 6 ustawy. Art. 18 ust. 5 pkt 4 projektu ustawy. Zwolnienie przedsiębiorców zagranicznych z obowiązku wpisu do rejestru agencji zatrudnienia uważamy za uregulowanie dyskryminujące polskie agencje.

Zm. 10 – zmiana dotycząca rozdziału 6 ustawy. Prezydium KK negatywnie opiniuje propozycję dotyczącą możliwości świadczenia przez agencje zatrudnienia wielu usług na podstawie jednego certyfikatu. Agencja zatrudnienia może świadczyć jedną kilka lub wszystkie usługi wskazane w ustawie. Uważamy, iż rozbieżność pomiędzy poszczególnymi rodzajami usług jest na tyle duża, iż wprowadzenie jednego certyfikatu dla wszystkich spowoduje brak kontroli nad wykonywaniem działalności przez agencje zatrudnienia, co z kolei może niekorzystnie wpłynąć na sytuację osób poszukujących pracę.

3. Prezydium KK nie może wyrazić zgody na propozycje zaostrzające represje względem osób bezrobotnych w zmianach 11 (art. 20), 13 (art. 33) oraz 49 (art. 73).

Propozycja zmiany 11 dotycząca art. 20 ust. 3 pkt 6 pogarsza standard obsługi – w miejsce pomocy bezrobotnemu pojawia się informacja dla bezrobotnych.

Ponieważ pracownicy publicznych służb zatrudnienia na potrzeby codziennej pracy definiowali sobie, czym jest uzasadniona, bądź nieuzasadniona odmowa przyjęcia – propozycji pracy, a przepis tego nie określa w zmianie 13 b w art. 33 ust 4 pkt 3 projektu ustawy, w artykule tym należy rozważyć możliwość wprowadzenia do projektu ustawy definicji legalnej uzasadnionej przyczyny (pozwalającej na precyzyjne ustalenie zasadności odmowy przyjęcia propozycji pracy). Poniżej proponowane brzmienie tej definicji:

„Uzasadniona odmowa przyjęcia propozycji odpowiedniej pracy, o której mowa w art. 33 ust. 4 pkt 3 ustawy oznacza odmowę wynikającą z zaproponowania osobie bezrobotnej pracy:

- *której wynagrodzenie jest rażąco niskie w stosunku do wartości pracy, która ma być świadczona przez osobę bezrobotną, przy czym wartość tego wynagrodzenia określa się poprzez wynagrodzenie przyjęte w stosunkach danego rodzaju.*
- *nieodpowiadającej jej udokumentowanym kwalifikacjom zawodowym,*
- *o warunkach nieodpowiadających jej stanowi zdrowia psychicznego lub fizycznego, potwierdzonego zaświadczeniem lekarskim, bądź innym dokumentem stwierdzającym uszczerbek na zdrowiu,*

- *uniemożliwiającej jej wykonywanie obowiązków rodzinnych w postaci sprawowania opieki nad osobą najbliższą,*
- *do wykonania której niezbędne są szczególne uzdolnienia podczas, gdy osoba bezrobotna odpowiednich uzdolnień nie posiada,*
- *w zakresie w jakim wykonywanie tej pracy byłoby sprzeczne z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa pracy oraz przepisami odrębnymi”.*

W zakresie zmiany 49 dotyczącej art. 73 Prezydium KK nie wyraża zgody na podwyższenie progów stóp bezrobocia uprawniających bezrobotnego do określonego okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych, a także na likwidację 18 miesięcznego okresu pobierania zasiłku.

Jako uzasadnienie podajemy stałe obniżanie stopy bezrobocia, coraz mniejszą liczbą zasiłkobiorców, niskie kwoty zasiłku i wciąż długi okres poszukiwania pracy.

Zamiast represjonować trzeba, prowadzić lepszą politykę selekcji i wywiadu społecznego, przed podjęciem decyzji o przyznaniu zasiłku, a także objęcie wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych programem aktywizacyjnym niezwłocznie po zarejestrowaniu, w celu szybszego uzyskania zatrudnienia.

Prezydium KK nie wyraża też zgody na zmianę 17 w zakresie art. 36, znoszącą obowiązek pracodawców do informowaniu urzędu pracy o wolnych miejscach zatrudnienia. Bojkot pracodawców ww. przepisu był jedną z przyczyn słabości pośrednictwa pracy jak i utrudnieniem w dostępie do ofert pracy dla bezrobotnych. W rezultacie nie można było prowadzić wczesnej identyfikacji lokalnego rynku pracy, a zmiana tę sytuację pogorszy.

4. W zakresie zmiany 44 dotyczącej art. 68 ustawy Prezydium KK negatywnie opiniuje zmianę polegającą na wykluczeniu związków zawodowych z procesu konsultacji związanego z wydatkowaniem środków z funduszu szkoleniowego. Rozwiązanie takie stanowi naruszenie prawa materialnego w postaci art. 181 k.p., jako że ogranicza prawo organizacji związkowych do reprezentowania i obrony praw oraz interesów osób do nich należących i zuboża politykę dialogu partnerskiego na najniższym poziomie zarządzania.
5. Prezydium KK do zmian modernizujących działalność publicznych służb zatrudnienia dodać proponuje rozwiązanie prawne, uwalniające publiczne służby zatrudnienia od obowiązku ubezpieczania zdrowotnego bezrobotnych, jak i znaczącego zwiększenia etatów na pośrednictwo pracy i doradztwo zawodowe.
6. Mnogość kolejnych zmian i wielość poprawek nakazuje upomnieć się o jednolity tekst ustawy, dłuższe vacatio legis, słowniczek pojęć i rzeczowy komentarz.

Decyzja Prezydium KK nr 137/08

ws. opinii o Założeniach projektu budżetu państwa na rok 2009

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność" po przeanalizowaniu Założeń projektu budżetu państwa na rok 2009 stwierdza, że:

1. Szacowany na poziomie 5,0% przyrost produktu krajowego brutto jest niemożliwy do oceny. Zakładany znaczny udział popytu konsumpcyjnego gospodarstw domowych we wzroście gospodarczym przy dławieniu przez rząd wynagrodzeń, szczególnie w sferze budżetowej oraz „parabudżetowej”, może być trudny do zrealizowania, Z drugiej strony wzrost cen nośników energii będzie miał znaczący wpływ na wielkość PKB, co może oznaczać niedoszacowanie.
2. Zaprojektowany wskaźnik inflacji na poziomie 2,9% jest z pewnością niedoszacowany. Znaczącym czynnikiem powodującym wzrost cen praktycznie w każdej dziedzinie gospodarki są rosnące w bardzo szybkim tempie ceny ropy naftowej. Wzrost cen żywności

spowodowany suszą i mniejszymi od przewidywanych zbiorami oraz przeznaczenie znacznych powierzchni upraw pod bardziej opłacalną uprawę biomasy powodują również stałą presję na poziom inflacji. Rosną również obciążenia gospodarstw domowych związane z podwyżką cen nośników energii (w tym gazu). Ponadto rośnie cena kredytów, ubezpieczeń, operacji bankowych. W związku z powyższym obawiamy się, że wszystkie mechanizmy (obniżka stawek podatkowych, ulga na dzieci, coroczna indeksacja emerytur i rent) zmierzające do wzrostu dochodów do dyspozycji gospodarstw domowych zostaną „przejedzone” przez wzrost cen. Na skutek tego nadal polski pracownik nie będzie miał szans na godną płacę, a emeryt na godną emeryturę.

Niedoszacowanie wskaźnika inflacji powoduje, że projekt wzrostu wynagrodzeń w sferze budżetowej jest dalece niewystarczający.

3. Aktualne są postulaty zawarte w uchwale KK nr 1/07 ws. harmonogramu zadań Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” na kadencję 2006 – 2010 oraz we wspólnym Stanowisku strony związkowej Trójstronnej Komisji w sprawie propozycji wzrostu wynagrodzeń w 2009 r. stanowiące, że:
 - Wskaźnik wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej powinien wynosić nie mniej niż 15%;
 - Zgodnie z porozumieniem Rządu RP z NSZZ „Solidarność” z 2007 r. z dniem 1 stycznia 2009 r. powinno nastąpić uchylenie ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania wynagrodzeń u przedsiębiorców. Zdecydowany sprzeciw budzi w tej sytuacji uchwalenie ustawy znoszącej ograniczenia dla wzrostu płac zarządów spółek;
 - Należy wypracować harmonogram zwiększenia minimalnego wynagrodzenia w relacji do przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej. Relacja ta zgodnie z porozumieniem Rządu RP z NSZZ „Solidarność” oraz zgodnie z celem nowelizacji ustawy o minimalnym wynagrodzeniu za pracę powinna osiągnąć poziom 50% wynagrodzenia przeciętnego.
4. Założenia makroekonomiczne nie wskazują na tworzenie zachęt do aktywnego uczestnictwa w rynku pracy oraz na skłonność do poszukiwania i podejmowania pracy ludności dotychczas biernej zawodowo.

Szczegółowe uwagi do budżetu państwa na rok 2009 będą przedstawione przez NSZZ „Solidarność” po otrzymaniu projektu ustawy budżetowej.

Decyzja Prezydium KK nr 138/08

ws. opinii do poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych i niektórych innych ustaw

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” pozytywnie opiniuje poselski (PiS) projekt ustawy o zmianie ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych i niektórych innych ustaw.

Decyzja Prezydium KK nr 139/08

ws. opinii do poselskiego (PiS) projektu ustawy o zmianie ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz o zmianie innych ustaw

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” negatywnie opiniuje poselski (PiS) projekt ustawy o zmianie ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz o zmianie innych ustaw. Projekt złożony przez

posłów Klubu Parlamentarnego Prawa i Sprawiedliwości utrzymując zasadę określania wskaźnika przyrostu przeciętnego wynagrodzenia jest sprzeczny z porozumieniem między Rządem RP a NSZZ „Solidarność” z 27 sierpnia 2007 r.

W porozumieniu tym Rząd RP zobowiązał się do wystąpienia z inicjatywą ustawodawczą mającą na celu uchylenie z dniem 1 stycznia 2009 r. ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców.

Decyzja Prezydium KK nr 140/08

ws. przekazania środków wspierania statutowych zadań Związku

(do użytku służbowego)

Decyzja Prezydium KK nr 141/08

**ws. pomocy z Krajowego Funduszu Pomocy dla członków NSZZ „Solidarność”
szykanowanych za działalność związkową**

(do użytku służbowego)

Decyzja Prezydium KK nr 142/08

ws. refundacji kosztów Ogólnopolskiej Pielgrzymki NSZZ „Solidarność” do Lichenia

(do użytku służbowego)

Decyzja Prezydium KK nr 143/08

ws. dotacji finansowej i kompensaty

(do użytku służbowego)

Decyzja Prezydium KK nr 144/08

ws. dofinansowania akcji dot. autonomii dla Tybetu

(do użytku służbowego)

Decyzja Prezydium KK nr 145/08

ws. projektu edukacyjnego dofinansowanego z PO KL Priorytet 2, Poddziałanie 2.1.2

**Tytuł projektu: „Promocja standardów społecznej odpowiedzialności
w przedsiębiorstwie”**

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” postanawia, że Związek weźmie udział, jako partner w projekcie zatytułowanym „Promocja standardów społecznej odpowiedzialności w przedsiębiorstwie”, którego wnioskodawcą jest PKPP „Lewiatan”.

Z ramienia Prezydium KK odpowiedzialni za realizację wyżej wymienionego projektu będą:

1. Józef Mozolewski – Członek Prezydium KK
2. Stefan Kubowicz – Skarbnik KK

Decyzja Prezydium KK nr 146/08

ws. projektu dofinansowanego grantu Komisji Europejskiej, Linia budżetowa: 04.03.03.01, Stosunki Przemysłowe i Dialog Społeczny VP/2008/001. Tytuł roboczy projektu: „Równowaga między życiem zawodowym i rodzinnym -Work-life balance”

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” postanawia, opracować i złożyć do Komisji Europejskiej projekt zatytułowany roboczo: „Równowaga między życiem zawodowym i rodzinnym -Work-life balance”. Planowani Partnerzy w projekcie to organizacje pracownicze z co najmniej dwóch państw członkowskich Unii Europejskiej – Hiszpanii i Finlandii.

Głównym celem projektu będzie wypracowanie modelowych rozwiązań w zakresie „Work life balance”.

Z ramienia Prezydium KK odpowiedzialni za realizację wyżej wymienionego projektu będą:

1. Józef Mozolewski – Członek Prezydium KK
2. Stefan Kubowicz – Skarbnik KK

Decyzja Prezydium KK nr 147/08

ws. zgody na użycie znaku graficznego NSZZ „Solidarność”

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” wyraża zgodę na użycie nazwy i znaku NSZZ „Solidarność” na ulotkach, billboardach i plakatach przygotowanych przez Instytut Pamięci Narodowej z okazji 28. rocznicy powstania NSZZ „Solidarność”.

Decyzja Prezydium KK nr 148/08

ws. projektu dofinansowanego w ramach PO KL, Priorytet I, Podziałanie 1.3.2, Tytuł roboczy projektu: „Równowaga Praca - Dom”

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” postanawia, opracować i złożyć projekt zatytułowany roboczo: „Równowaga Praca - Dom”, ubiegający się o dofinansowanie w ramach w ramach PO KL, Priorytet I, Podziałanie 1.3.2.

Z ramienia Prezydium KK odpowiedzialni za realizację wyżej wymienionego projektu będą:

1. Józef Mozolewski – Członek Prezydium KK
2. Stefan Kubowicz – Skarbnik KK

Decyzja Prezydium KK nr 149/08

ws. projektu dofinansowanego z Linii budżetowej: 04.03.03.01, Stosunki Przemysłowe i Dialog Społeczny VP/2008/001 Tytuł roboczy projektu: „Conflict Conciliation and Mediation Services (CAMS)”

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” postanawia, że Związek weźmie udział, jako partner w projekcie zatytułowanym „Conflict Conciliation and Mediation Services (CAMS)”.

Celem projektu jest podniesienie świadomości pracowników i dostarczenie wiedzy w dziedzinie inteligentnego zużycia energii w ich miejscu pracy.

Prezydium KK deklaruje udział w działaniach projektowych na poziomie europejskim i narodowym w roli partnera w projekcie.

Z ramienia Prezydium KK odpowiedzialni za realizację wyżej wymienionego projektu będą:

1. Józef Mozolewski – Członek Prezydium KK
2. Stefan Kubowicz – Skarbnik KK

Decyzja Prezydium KK nr 150/08

ws. projektu edukacyjnego „Niezależna ekspertyza ekonomiczna standardem dialogu społecznego w obliczu zmiany gospodarczej”

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” postanawia wyrazić zgodę na przystąpienie OPZZ w roli partnera w projekcie pt. „Niezależna ekspertyza ekonomiczna standardem dialogu społecznego w obliczu zmiany gospodarczej”, którego wnioskodawcą jest NSZZ „Solidarność”.

Z ramienia Prezydium odpowiedzialni za realizację wyżej wymienionego projektu będą:

1. Józef Mozolewski – Członek Prezydium KK
2. Stefan Kubowicz – Skarbnik KK

Decyzja Prezydium KK nr 151/08

ws. ośrodka wczasowego Tarda

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” wyraża zgodę na przeniesienie praw do nakładów (art. 45 ust. 1a ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych) dot. Ośrodka Wczasowego Tarda na NSZZ „Solidarność” Stoczni Gdańsk S.A. na podstawie umowy nr 1 i umowy nr 2 (Umowy stanowią załącznik do decyzji).

Do podpisania umów upoważnia się dwie osoby spośród niżej wymienionych:

1. Janusz Śniadek – Przewodniczący KK
2. Maciej Jankowski – Zastępca Przewodniczącego KK
3. Stefan Kubowicz – Skarbnik KK

Decyzja Prezydium KK nr 152/08

ws. refundacji kosztów poniesionych w ramach ogólnopolskiej akcji protestacyjnej

(do użytku służbowego)

Z OBRAD KOMISJI KRAJOWEJ

POSIEDZENIE Z DN. 09 LIPCA 2008 R.

Stanowisko KK nr 18/08

ws. obrony działacza związkowego w Poczcie Polskiej

Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność” wyraża protest wobec represji zastosowanej w stosunku do działacza związkowego w Poczcie Polskiej Jerzego Raciborskiego, polegającej na roz-

wiązaniu umowy o pracę w trybie art. 52 kp za udział w legalnym strajku. Jest to złamanie ratyfikowanych przez Polskę konwencji MOP i naruszenie porządku Konstytucji RP gwarantującego wolność organizowania się i prawo do strajku. Komisja Krajowa zwraca się do Dyrektora Generalnego Poczty Polskiej o wycofanie wypowiedzenia wobec Jerzego Raciborskiego.

Jednocześnie Komisja Krajowa zwraca się do Pana Premiera Donalda Tuska, jako osoby odpowiedzialnej za porządek prawny w Polsce o podjęcie wszelkich działań by zapobiec podobnym zdarzeniom.

KAMPANIA GODNA PRACA - GODNA EMERYTURA

Ponad 65% Polaków otrzymuje wynagrodzenie nieprzekraczające średniej płacy. Zarobki co dziesiątej osoby osiągają zaledwie poziom płacy minimalnej. Obecny system emerytalny nie gwarantuje zabezpieczenia przyszłości pracowników. NSZZ "Solidarność" w odpowiedzi na zaistniałą sytuację rozpoczęła kampanię na rzecz godnej pracy pod hasłem "Godna praca - godna emerytura".

Kampania NSZZ "Solidarność" to szeroko zakrojona akcja, która ma zwrócić uwagę na problem niskich płac, złych warunków pracy oraz braku rozwiązań systemowych w zakresie ubezpieczeń społecznych. Związek domaga się większej aktywności rządu, samorządów, i pracodawców w rozwiązywaniu problemów rynku pracy.

Godna praca zgodnie z Rezolucją Parlamentu Europejskiego powinna stać się priorytetem polityki społeczno - gospodarczej państwa. Szczególny nacisk powinien zostać położony na tworzenie miejsc pracy o dobrej jakości, poszanowanie podstawowych praw pracowników wszystkich kategorii, zwiększenie ochrony socjalnej oraz promowanie dialogu społecznego.

Celem kampanii jest zwrócenie uwagi społeczeństwa i decydentów na to, że praca bezpieczna i godziwie wynagradzana jest warunkiem rozwoju pracownika bez względu na wiek, jego godnego życia, godnej emerytury oraz trwałego wzrostu gospodarczego. Rozwojowi sprzyjają inwestycje w bezpieczeństwo i wykształcenie pracownika oraz tworzenie systemu minimalizującego bezrobocie i wspierającego aktywność na rynku pracy coraz większej liczby osób.

Problem niskich płac w Polsce bezpośrednio wpływa na brak realnego materialnego zabezpieczenia pracowników przechodzących na emerytury. W obowiązującym w Polsce systemie emerytalnym jest zastosowana zasada ścisłej zależności między płaconą składką (czyli wysokością wynagrodzenia), a wymiarem późniejszego świadczenia.

Długoterminowy wzrost gospodarczy w Polsce zależy w głównej mierze od konsumpcji gospodarstw domowych. Tymczasem ponad 25% pracowników zarabia poniżej 1,5 tys. zł brutto. W 2007 r. dochody gospodarstw domowych wzrosły zaledwie o 3,7%, podczas gdy ich popyt wzrósł o 5,2%.

"Konieczne jest podjęcie publicznej debaty o sytuacji ekonomicznej polskich pracowników i ich przyszłości. Do dyskusji zapraszamy zarówno władze regulujące rozwiązania prawne, jak i przedstawicieli pracodawców i związków zawodowych. Istotny głos w tej debacie należy również do samych pracowników, których reprezentujemy. Naszym wspólnym celem powinno być wprowadzenie europejskich i światowych standardów rynku pracy, które zapewnią polskim pracownikom godną pracę i umożliwią godne życie. Eksperti NSZZ "Solidarność" w ramach kampanii "Godna praca-godna emerytura" będą badać tendencje dotyczące polskiego rynku pracy i wskazywać na rozwiązania legislacyjne, umożliwiające nam godne życie" - zapowiedział Janusz Śniadek, przewodniczący NSZZ "Solidarność".

Dla rozwoju gospodarczego konieczny jest wzrost wynagrodzeń. Te dwa elementy działają na zasadzie sprzężenia zwrotnego. "Solidarność" walcząc o godną pracę chce przekonać rząd do wprowadzania koniecznych rozwiązań oraz wysuwa konkretne postulaty:

1. Nie, dla niskich płac generujących bierność zawodową.

Tak, dla godnie wynagradzanej pracy stymulującej wzrost gospodarczy.

2. Nie, dla niskich płac, będących powodem emigracji wykwalifikowanych pracowników.

Tak dla inwestycji w rozwój pracowników, wzmacniających ich pozycję na rynku pracy.

3. Nie, dla niskich płac, tworzących w przyszłości niskie emerytury.

Tak dla godnej pracy gwarantującej godną emeryturę.

Ważnym wydarzeniem w ramach kampanii będzie manifestacja organizowana tuż przed kolejną rocznicą powstania "Solidarność". 29 sierpnia związkowcy po raz kolejny upomną się o prawo Polaków do godnej pracy, gwarantującej godną emeryturę i godne życie. Myślą przewodnią manifestacji będzie hasło: "Godna praca i godna emerytura to godne życie".

Na stronie związku przygotowano specjalną zakładkę dotyczącą kampanii. Dostępne są na niej informacje na temat kampanii, bieżących wydarzeń jak również ekspertyzy na temat sytuacji na rynku pracy.

Komisja Krajowa NSZZ "Solidarność", władza wykonawcza największego w Polsce związku zawodowego działająca od 1980 r. NSZZ "Solidarność" zrzesza ponad 700 tys. pracowników różnych zawodów. Komisja Krajowa zajmuje się przede wszystkim koordynacją działań związku w regionach i branżach. Zakres działania całego związku jest bardzo szeroki. NSZZ Solidarność zajmuje się, m.in.: obroną praw pracowników, organizowaniem pracowników w zakładach pracy, negocjacjami na forum Komisji Trójstronnej, opiniowaniem aktów prawnych.

Kontakt:

Marta Pióro

Rzecznik prasowy - NSZZ Solidarność

80 – 855 Gdańsk, ul. Wały Piastowskie 24

Tel.: (58) 308 44 76,

mobile.:0 - 502 273 465

e-mail.: mpioro@solidarnosc.org.pl

Małgorzata Czerepak

PR consultant - On Board Public Relations Sp. z o.o.

ECCO International Communications Network

01-141 Warszawa, ul. Wolska 88

tel.: (22) 321 51 00, fax: (22) 321 51 01

e-mail.: mczerepak@onboard.pl

website: www.onboard.pl

Informacja o kampanii

Kampania "Godna praca-godna emerytura" to kampania społeczna zorganizowana przez NSZZ „Solidarność” na rzecz godnych płac i emerytur. Jej celem jest zwrócenie uwagi społeczeństwa oraz decydentów, na znaczenie bezpiecznej i godziwie wynagradzanej pracy dla gospodarki i zabezpieczenie społecznego. Bez zapewnienia godnej pracy nie osiągniemy trwałego wzrostu gospodarczego. Pracownicy mający niskie płace nie doczekają godnej emerytury. Godna praca bezpośrednio wpływa na wzrost gospodarczy oraz jest gwarantem godnej emerytury.

Postulat godnej pracy zawiera się w regulacjach prawnych UE. Parlament Europejski wezwał państwa członkowskie do upowszechniania standardów godnej pracy dla wszystkich oraz opracowania spójnego i zintegrowanego pakietu działań w zakresie polityki gospodarczej i społecznej

„Godna praca winna stać się priorytetem polityki społeczno – gospodarczej poprzez szczególne położenie nacisku na tworzenie miejsc pracy o dobrej jakości, poszanowanie podstawowych praw pracowników wszystkich kategorii, zwiększenie ochrony socjalnej oraz promowanie dialogu społecznego”.

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 23 maja 2007 r.
w sprawie upowszechniania godnej pracy dla wszystkich

Do postulatu godnej pracy odnosi się także art.4 ust. 1 Europejskiej Karty Społecznej z 1961 r. Polska ratyfikowała Kartę z pominięciem zapisu dotyczącego prawa do godziwego wynagrodzenia. Gwarancje polskiego ustawodawstwa skupiają się na określeniu wynagrodzenia minimalnego, co nie oznacza godnego. Nie można pozwolić by godna praca pozwalająca na godne życie i oszczędności była dostępna tylko dla nielicznych. Państwo jest odpowiedzialne za swoich obywateli, nie podejmuje jednak żadnych rozwiązań mających poprawić tę trudną sytuację na rynku pracy.

„Godna praca dziś to godna emerytura jutro”

Kampania „Godna Praca – Godna Emerytura” jest również odpowiedzią na obecne działania rządu, m.in. uruchomiony przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej nowy „Program 45/50 Plus”, mający być realizacją rządowego projektu „Solidarność pokoleń 50+”. Program ogranicza uprawnienia osób w wieku przedemerytalnym pod hasłami solidarności społecznej oraz rozwoju gospodarczego.

Komisja Krajowa NSZZ "Solidarność" opowiada się za aktywną polityką państwa, samorządów i pracodawców na rynku pracy. Konieczne są inwestycje w ludzi, zarówno poprzez dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do oczekiwań indywidualnych skoordynowanych z potrzebami pracodawców, jak również rozwój i promowanie kształcenia ustawicznego, szczególnie dla grup w trudnej sytuacji. Niezbędne jest także zapewnienie osobom starszym odpowiedniej ochrony społecznej, będącej elementem godnej pracy.

„Godna praca generuje wzrost gospodarczy”

NSZZ "Solidarność" stoi na stanowisku, że gospodarka potrzebuje wzrostu płac w celu zwiększenia konsumpcji gospodarstw domowych. Ma to na celu zastąpienie krótkoterminowego sukcesu gospodarczego opartego na wzroście eksportu i inwestycji, wzrostem długoterminowym, trwałym i posiadającym solidne podstawy.

Mimo szybkiego wzrostu płac w ostatnich dwóch latach, Polacy wciąż mało zarabiają. Co dziesiąty otrzymuje wynagrodzenie na poziomie płacy minimalnej, a najwięcej osób zarabia niespełna 1,5 tys. zł brutto.

Ponad **65%** Polaków otrzymuje wynagrodzenie nieprzekraczające średniej płacy (GUS)

16,5% zatrudnionych zarabia poniżej minimum socjalnego na 1 osobę

16,6% pracowników otrzymało w ciągu roku poniżej 50 zł brutto podwyżki (Badania GfK Polonia, 2007)

Chcemy pracować – Chcemy godnie zarabiać

Solidarność w ramach kampanii domaga się:

- Systematycznego wzrostu płac wszystkich pracowników, który zrekompensuje wzrost kosztów utrzymania
- Podwyższenia płacy minimalnej do wysokości 50% przeciętnego wynagrodzenia
- Uprawnienia do obniżonego wieku emerytalnego dla pracujących w szczególnych i trudnych warunkach
- Rzeczywistego, a nie pozorowanego dialogu społecznego

Działania kampanii:

Kampania jest szeroko zakrojoną akcją. Ważnym wydarzeniem w ramach kampanii będzie manifestacja organizowana tuż przed kolejną rocznicą powstania „Solidarności”. 29 sierpnia związkowcy po raz kolejny upomną się o prawo Polaków do godnej pracy, gwarantującej godną emeryturę. Myślą przewodnią manifestacji będzie hasło: „Godna praca i godna emerytura to godne życie”.

Więcej informacji o kampanii jest dostępnych na stronie www.solidarnosc.org.pl

WYNAGRODZENIE, WZROST PKB, INFLACJA

1. Wynagrodzenie i wzrost PKBⁱ

1.1 Czy naprawdę powinniśmy naśladować zagraniczne modele ?

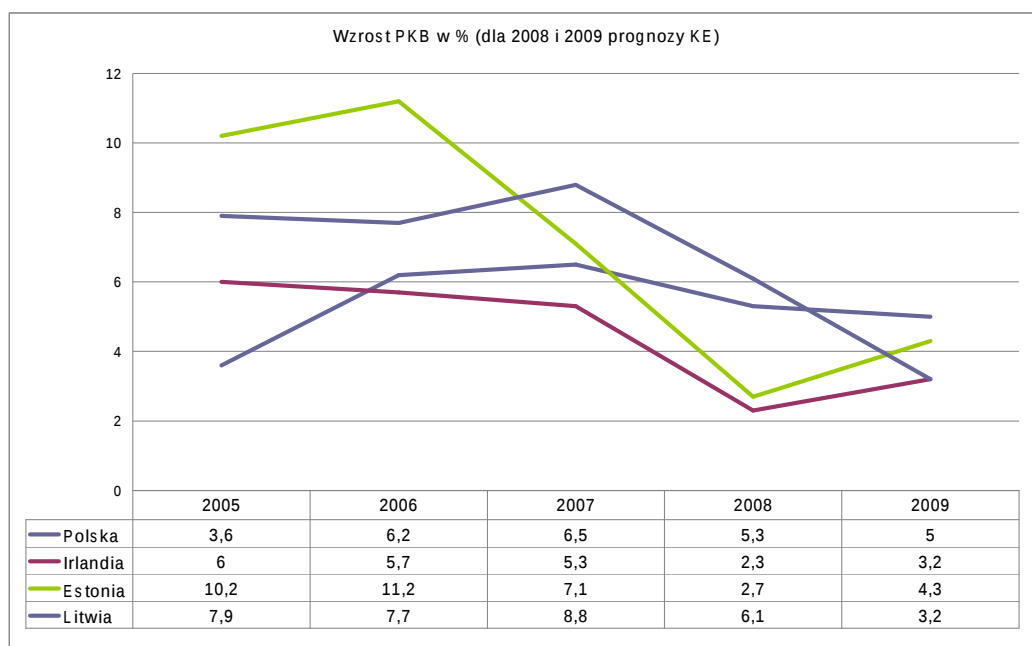
W trakcie dyskusji na temat polskiego modelu rozwoju zazwyczaj przywoływane są doświadczenia innych państw. Ostatnio często powołujemy się na przykład krajów bałtyckich i Irlandii.

Eksperci konfederacji Lewiatan, w swojej analizie stwierdzają: „W latach 1996-2005 tylko kilka państw należących obecnie do UE osiągnęło szybszy od nas wzrost gospodarczy: Polska osiągnęła średni wzrost w tym okresie 4,2%, Irlandia - 7,5%, Estonia - 7,2%, Łotwa - 6,8%, Litwa - 6,2%. Korzystajmy z doświadczeń w zakresie polityki gospodarczej i społecznej państw rozwijających się szybciej od nas. Polityka gospodarcza umożliwiająca wzrost 1,3% w Niemczech, 2,2% we Francji czy

2,8% w Szwecji nie powinna być dla nas wzorem”.

Niestety, wbrew opiniom ekspertów Lewiatana, w 2008 roku to w Polsce odnotowano wzrost, o jakim Irlandia i kraje bałtyckie mogłyby pomarzyć. Nie mówiąc już o imponującym wzroście w Niemczech, w pierwszym kwartale 2008 roku (+6% średnia roczna).

Spowolnienie tempa wzrostu w Irlandii czy też w Estonii przypomina o pewnym czynniku, o którym zdają się zapominać liczni eksperci: wzrost jest procesem, który powinien opierać się na solidnych podstawach, niezależnych od cykli w światowej gospodarce. Koniec cyklu silnego wzrostu jest bolesny zarówno dla Estonii, jak i dla Irlandii

1.2 Irlandia, Estonia : znaczące uzależnienie od czynników zewnętrznych

W Irlandii, ostatnie prognozy na rok 2008, mówią o wzroście PKB o 1,6% wraz z podniesieniem się poziomu bezrobocia do 6%².

Irlandia płaci za swój wzrost mocno uzależniony od wymiany międzynaro-

dowej. Spośród krajów europejskich to ją najmocniej dotknęło spowolnienie wzrostu w USA. Do spadku popytu na zewnątrz dochodzi widoczny od pewnego czasu kryzys w branży nieruchomości, która przez ostatnie lata była głównym motorem rozwoju.

W pierwszym kwartale 2008 roku w Estonii odnotowano ujemną wartość wzrostu. 16 kwietnia 2008, Bank Estonii oświadczył, że wzrost w okresie 2005-2006 był « nienaturalny »³, a obecnie dąży się do wzrostu « możliwego do utrzymania ».

Wzrost w Estonii w latach 2000-2006 był przede wszystkim wzrostem na kredyt. Między 2000 a 2007 rokiem, wartość kredytów indywidualnych podniosła się o 1600%, czyli zwiększała się o 48% rocznie. W 2007 roku, wartość kredytów przyznanych przez banki estońskie stanowi równowartość 98% rocznego PKB, wobec zaledwie 35% w 2000 roku⁴.

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne, które podobnie jak w Irlandii, są jednym z najważniejszych czynników es-

tońskiego sukcesu, stanowią równowartość blisko 10% PKB (średnia w okresie 2000-2007, w samym roku 2005 było to 20%)⁵.

Dla porównania, inwestycje zagraniczne stanowią 2 do 3% polskiego dochodu narodowego.

Podawanie Polsce za wzór krajów bałtyckich lub Irlandii, to zapominanie, że problemy małych krajów różnią się od problemów dużych krajów, takich jak Polska, dla której strategia oparta głównie na handlu zewnętrznym jest po prostu niemożliwa. A taki właśnie model proponuje się Polsce, odwołując się do Irlandii lub krajów bałtyckich, zbyt szybko zapominając o głównym zasobie, źródle Polski: jej rynku wewnętrznym.

% Udział we wzroście PKB (BS)				
2007	Polska	Irlandia	Estonia	Strefa Euro
Spożycie gospodarstw domowych	60%	45%	84%	30%
Spożycie publiczne	6%	13%	6%	15%
Nakłady brutto na środki trwałe	52%	6%	53%	7%
Saldo obrotów z zagranicą	-22%	23%	-46%	41%

Dynamika realna produktu krajowego brutto w latach 2000 - 2007. (ceny średnioroczne roku poprzedniego - GUS)								
Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
rok poprzedni = 100								
Spożycie ogółem	102,9	102,3	103,0	102,6	104,0	102,7	105,1	104,2
w tym:								
Spożycie								
- indywidualne	103,1	102,3	103,4	102,0	104,4	102,0	104,9	105,2
Akumulacja brutto	103,9	86,6	92,8	103,3	114,7	101,4	116,8	119,1
w tym:								
Nakłady brutto								
na środki trwałe	102,7	90,3	93,7	99,9	106,4	106,5	115,6	120,4
Popyt krajowy	103,1	98,7	100,9	102,7	106,0	102,4	107,3	107,3
Produkt krajowy brutto	104,3	101,2	101,4	103,9	105,3	103,6	106,2	106,5

1.3 Polska : znaczenie rynku wewnętrznego

Polski rynek wewnętrzny jest głównym źródłem wzrostu gospodarczego.

Oferuje on przedsiębiorstwom krajowym zbyt, a także stymuluje wzrost liczby inwestorów zagranicznych, dla których perspektywa wejścia na tak duży rynek jest równie ważna jak konkurencyjność cen wynikająca z lokalizacji produkcji w Polsce.

Paradoksalnie w dyskusjach często lekceważy się aspekt związany z wielkością rynku lokalnego i perspektywami rozwoju, stawiając na pierwszym miejscu konkurencyjne koszty, jako najważniejszy czynnik przy wyborze lokalizacji przez inwestorów zagranicznych.

Od 2006 całość wzrostu polskiego pochodzi z rynku krajowego, saldo wymiany międzynarodowej jest negatywne.

Krajowy popyt przerasta produkcję krajową.

W 2007 roku spożycie gospodarstw domowych stanowi ponad 60% polskiego PKB. Zresztą począwszy od 2006 roku,

wzrost w Polsce jest stymulowany przez inwestycje (+19,1% w 2006). Podczas gdy w 2005 roku stanowiły 12% popytu krajowego, w 2007 kształtują się na poziomie 54%.

Dynamika wzrostu PKB - Polska (BS)				
	2005	2006	2007	2008
Spożycie gospodarstw domowych	36%	52%	60%	70%
Spożycie publiczne	28%	11%	6%	7%
Nakłady brutto na środki trwałe	33%	54%	52%	51%
Saldo obrotów z zagranicą	28%	-11%	-22%	-19%

Ożywienie inwestycji zawdzięczamy głównie przedsiębiorstwom, ale także wydatkom na mieszkania, (+44% w 2007) które odzwierciedlają 15% całości inwestycji w Polsce w 2007 roku (GUS).

Wielkość rynku wewnętrznego, pozwala Polsce nie odczuwać dotkliwych skutków spowolnienia tempa wzrostu na świecie.

Mimo, że Polska blisko 41% PKB realizuje za granicą (GUS), jej dynamika wzrostu pozostaje związana przede wszystkim z popytem krajowym.

Według prognozy Komisji Europejskiej, popyt krajowy będzie głównym motorem wzrostu w 2008 i 2009 roku, pozwalając Polsce utrzymać tempo wzrostu na poziomie ponad 5%.

Komisja widzi powody, by spodziewać się « polepszenia sytuacji odnośnie zatrudnienia i wzrostu wynagrodzeń wynikających z napięć na rynku pracy »⁶, co wraz z przewidywanym obniżeniem podatków będzie najważniejszymi czynnikami wzrostu PKB.

Skala wpływu poszczególnych kategorii na wzrost realny PKB (w procentach, GUS)			
Wyszczególnienie	2005	2006	2007
	I - IV kw.	I - IV kw.	I - IV kw.
Popyt krajowy	2,5	7,3	7,4
Spożycie ogółem	2,2	4,1	3,4
w tym:			
Spożycie indywidualne	1,3	3,0	3,2
Akumulacja brutto	0,3	3,2	4,0
w tym:			
Nakłady brutto na środki trwałe	1,2	2,8	4,0
Saldo obrotów z zagranicą	1,1	-1,1	-0,9
Produkt krajowy brutto	3,6	6,2	6,5

2. Czy można jeszcze podnieść wynagrodzenia?

Począwszy od 2005 roku, wynagrodzenia w Polsce szybko rosną. Od pierwszego kwartału 2006 roku wynagrodzenia w przemyśle podniosły się o 22%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej wzrosło w 2006 roku o 8,6%.. W okresie między marcem 2007 i marcem 2008, przeciętne wynagrodzenie ogółem (brutto) w sektorze przedsiębiorstw podniosło się o 11,1%.

Realnie, biorąc pod uwagę większą inflację, podwyżki w roku 2008 są porównywalne do tych, jakie miały miejsce w 2007.

Podnoszą się liczne głosy, aby podkreślić niebezpieczeństwo, jakie za sobą niesie utrzymanie takiej dynamiki podwyżek.

Mówi się o zagrożeniu dla konkurencyjności na rynku światowym, zagrożeniu napięciami inflacyjnymi.

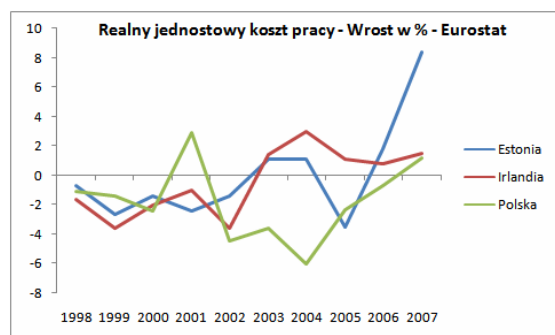
Jednak analiza dynamiki kosztów produkcji, a także inflacji, prowadzi do zu-

pełnie innej konkluzji: podwyżka wynagrodzeń jest możliwa i konieczna dla utrzymania się Polski na drodze wzrostu gospodarczego.

2.1 Dynamika kosztów pracy nie przeszkadza przedsiębiorstwom w osiągnięciu zysków

Według Eurostatu, jednostkowy koszt pracy (uwzględniając wydajność) w 2007 roku wzrósł o 1,2%. W 2007 roku wynagrodzenia rosły szybciej od wydajności.

Mimo wszystko jednak, takie podwyżki wynagrodzeń nastąpiły po wielu latach, w czasie których wynagrodzenia rosły wolniej niż wydajność. Z tego wynika, że w 2007 roku, jednostkowy koszt pracy pozostaje o 15% niższy od jednostkowego kosztu pracy w 2000 roku. Eurostat przewiduje obniżenie jednostkowego kosztu pracy w Polsce o 1,7% w 2008 i o 1,6% w 2009.

Według GUS udział kosztów płacowych w przemyśle w łącznej sumie kosztów spada (z 11,4% do 10,9% od 2004 do 2007).

We wszystkich przedsiębiorstwach nie finansowych, w strukturze rodzajowej kosztów ogółem zwiększył się udział wynagrodzeń (o 0,2 pkt). Ale to wynika przede wszystkim z wpływu wzrostu wynagrodzeń w sektorze usług.

W 2007 roku, wynagrodzenia rosły szybciej niż wydajność, co jednak nie zaszkodziło bardzo dobrej kondycji polskich przedsiębiorstw.

Wskaźnik rentowności netto przedsiębiorstw nie finansowych w sektorze prywatnym podniósł się z 4,8% w 2006 roku do 5,2% w 2007.

Jednocześnie wskaźnik rentowności netto w przemyśle wzrósł z 6% do 6,3% między 2004 i 2007 rokiem. W przemyśle, wzięwszy pod uwagę przyrost innych kosztów, to przede wszystkim obniżenie jednostkowych kosztów pracy i podatków,

pozwała przedsiębiorstwom zwiększać zyski.

Wynik finansowy netto przedsiębiorstw nie finansowych w sektorze prywatnym wzrósł w 2007 roku o 26% i osiągnął wartość 75,4 miliardów PLN.

STRUKTURA RODZAJOWA KOSZTÓW W PRZEMYSŁE W 2004 r. i 2007 r. - GUS							
	Amortyzacja <i>Amortization</i>	Zużycie materiałów i energii <i>Consumption of materials and energy</i>	Usługi obce <i>External services</i>	Podatki i opłaty <i>Taxes and dues</i>	Wynagrodzenia <i>Wages and salaries</i>	Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia <i>Social security and other benefits</i>	Pozostałe koszty rodzajowe* <i>Other type of costs*</i>
	w odsetkach kosztów ogółem in percent of total costs						
2004	5,5	56,8	13,4	7,9	11,4	2,9	2,1
2007	4,8	59,4	13,3	7,0	10,9	2,8	1,7

2.2 Podniesienie wynagrodzeń jest konieczne dla wzrostu w Polsce

W okresie spowolnienia wzrostu na światowych rynkach, polski eksport pozostaje bardzo dynamiczny. W Polsce wciąż przewiduje się bardzo wysoki wzrost gospodarczy, wynikający z dużego popytu krajowego, w szczególności zaś popytu gospodarstw domowych.

Otóż ten popyt, w coraz większym stopniu, opiera się na zadłużeniu.

Dochody gospodarstw domowych rosną wolniej niż PKB, to znaczy wytworzone zasoby, a także wolniej niż popyt krajowy. W latach 1995- 2005 wartość realna PKB wzrosła o 38,7%, popytu krajowego o 53,4% a dochodu gospodarstw domowych jedynie o 29% (GUS).

W 2007 roku, popyt gospodarstw domowych podniósł się o 5,2%, podczas gdy ich dochody wzrosły zaledwie o 3,7%⁷.

Tak więc wzrost wynagrodzeń nie wystarcza na sfinansowanie dodatkowego zapotrzebowania. Coraz częściej polskie gospodarstwa domowe uciekają się do kredytu.

W latach między 1995 a 2005 rokiem, oszczędności gospodarstw domowych zmniejszyły się z 16,8% całości ich przychodów do 7,6% (GUS). Oszczędności gospodarstw netto w 2005 roku stanowią jedynie 3,35% PKB wobec 10,1% w 1995 roku. Między 2005 a 2007 rokiem, oszczędności netto gospodarstw zmniejszyły się o 15% a ich zadłużenie, w tym samym czasie, bardzo mocno wzrosło.

Źródłem tego zadłużenia jest boom w nieruchomościach, ale również rozwój kredytów konsumpcyjnych.

Struktura kredytów dla gospodarstw domowych - NBP

Wzrasta zadłużenie obywateli i gospodarstw domowych. W sumie Polacy są winni bankom ok. 210 mld zł. Do tej pory aż na 10 mld zadłużyli się na samych kartach kredytowych.

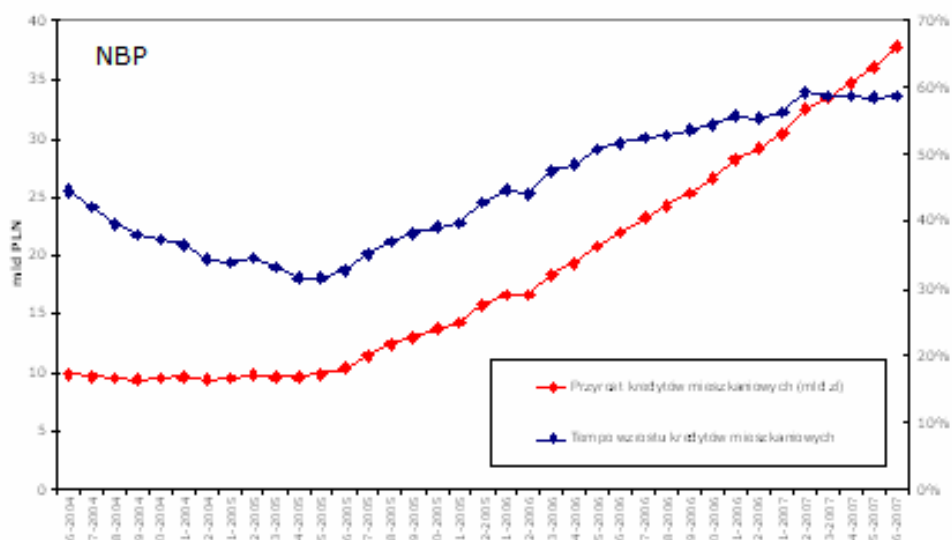
Do końca 2008 r. dług ten może wzrosnąć nawet do 15 mld zł. Do tego musimy dodać ok. 10 mld zadłużenia na rachunkach bankowych, nieco ponad 70 mld zł w kredytach konsumpcyjnych i ponad 121 mld w kredytach hipotecznych. Jednak blisko 1,2 mln Polaków ma bardzo poważne kłopoty ze spłatą zadłużenia i ta liczba stale rośnie. Ok. 7 mld zł to są zaległości Polaków wobec wierzycieli⁸.

Utrzymanie dotychczasowej niskiej dynamiki wzrostu wynagrodzeń spowodowałoby zwiększenie się liczby gospodarstw domowych mających problem z regulowaniem płatności.

Wzrost wynagrodzeń w latach 2005 – 2007 rozbudził popyt krajowy, popychając Polaków do podjęcia ryzyka, to znaczy do zadłużenia się.

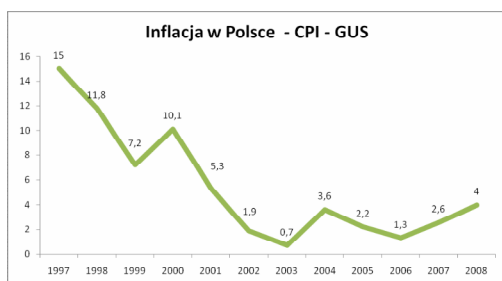
Na tej ewolucji bardzo skorzystały polskie przedsiębiorstwa.

Ponadto wzrost wynagrodzeń stanowi dla polskich przedsiębiorstw silny bodziec do racjonalizacji innych kosztów i poprawy wewnętrznych wyników.

3. Wzrost wynagrodzeń nie powoduje inflacji

Według danych z kwietnia 2008 roku, inflacja w Polsce (CPI) utrzymywała się na poziomie 4,1% w rytmie rocznym.

Mamy do czynienia z dużym przyspieszeniem w porównaniu z tempem inflacji w ostatnich latach.

Jednak w tym punkcie sytuacja Polski jest porównywalna z sytuacją w Unii Europejskiej, a dokładniej w strefie Euro gdzie inflacja w 2008 wynosiła 3,5%.

W Polsce liczne firmy wykorzystały wzrost popytu podnosząc swoje ceny, wykorzystując w ten sposób efekt ogólnego wzrostu cen; innymi słowy: kiedy wszyscy mówią o wzroście cen, łatwo jest podwyższyć swoje własne ceny (aby utrzymać lub zwiększyć marżę ...) jednak głównym powodem przyspieszenia inflacji w Polsce jest przede wszystkim wzrost cen surowców i energii.

W 2007 roku, za 46% inflacji w Polsce były odpowiedzialne produkty żywnościowe,

alkohol i wyroby tytoniowe, 24% spowodowała energia.

Z ostatniej pozycji wynika, że 32% wzrostu inflacji jest związane z kosztami mieszkania, 13% ze wzrostem kosztów transportu.

Inflacja cen produktów spożywczych związana jest z mlekiem, którego wzrost ceny stanowi 11% sumy inflacji, produktami zbożowymi (11%) oraz wyrobami tytoniowymi (10%) i alkoholem (10%).

Z wyjątkiem papierosów i alkoholu, dynamika cen w Polsce jest porównywalna z innymi krajami europejskimi, ponieważ faktycznie chodzi o inflację na rynku światowym.

Tak więc inflacja w Polsce w zdecydowanie największej części wynika z cen surowców na rynkach światowych lub polityki podatkowej Państwa polskiego (podniesienie akcyzy) nie jest produktem wzrostu kosztów pracy lub popytu wywołanego podwyżkami wynagrodzeń.

Wzrost cen usług, mocno uzależniony od dynamiki wynagrodzeń, w Polsce jest mniej ważny niż w innych krajach europejskich.

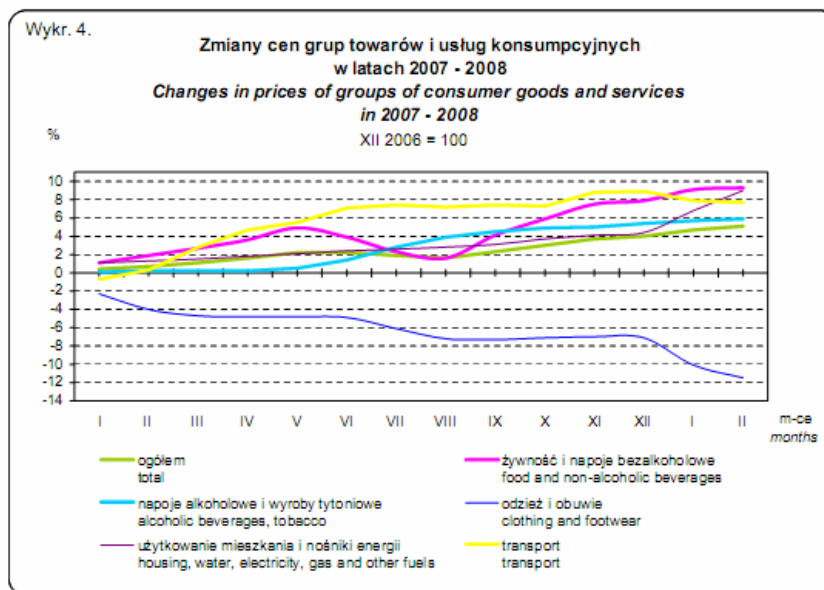
Odwołanie do teorii inflacji generowanej przez wzrost wynagrodzeń (tzn. push-wage inflation) jest błędem.

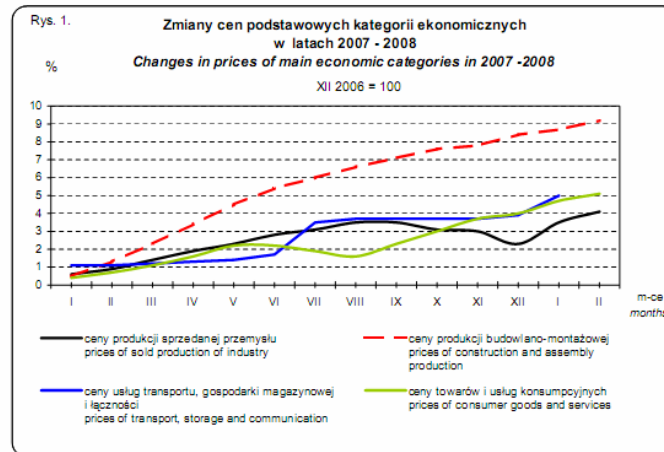
W rzeczywistości wzrost wynagrodzeń nie spowodował porównywalnego zwiększenia dochodu gospodarstw domowych, którym mogłyby dowolnie dysponować.

Wzrost cen mieszkań, kosztów kredytu, podstawowych wydatków (żywność, transport, opłaty za media) pochłonęły dużą część wzrostu wynagrodzeń.

Znacząca część podwyżek cen dotyczy cen regulowanych (energia, transport, alkohol,) ograniczając w ten sposób ryzyko poślizgu.

Jeśli wierzyć NBP, a także ECB, w drugim półroczu 2008 roku, inflacja powinna spowolnić i ustabilizować na poziomie 3,5% rocznie.

1. Zagadnienie związku między wynagrodzeniem i wzrostem PIB zostało bardzo szeroko rozwinięte w naszych wcześniejszych analizach, dlatego ograniczamy się tutaj do głównych punktów.
2. ESRI, Quarterly Economic Commentary, Spring 2008
3. http://www.eestipank.info/pub/en/yldine/press/kommentaaid/Arhiiv/_2008/kom_1604.pdf
4. Źródło : S. Partner / Bank Estonii
5. Idem
6. European Commission, Economic Forecast –Spring 2008, p. 97
7. Szacunki S. Partner
8. Gazeta Finansowa, 08/04/2008

• Opracowanie: S.Partner

2008 - ROKIEM JANA PAWŁA II

ENCYKLIKI PAPIESKIE

Przedstawiamy kolejny fragment Encykliki Laborem Exercens Jana Pawła II. Papież wskazuje że najważniejsza jest osoba ludzka, a praca powinna być środkiem utrzymania i pomnażania dobrobytu kraju oraz samorealizacji człowieka a nie celem samym w sobie. Dokument mówi także o uprawnieniach pracowników, o roli i zadaniach związków zawodowych oraz o godności człowieka w stosunkach zawodowych.

IV. UPRAWNIENIA LUDZI PRACY

W szerokim kontekście praw człowieka

16. Jeśli praca - w wielorakim tego słowa znaczeniu - jest powinnością, czyli obowiązkiem, to jest ona równocześnie źródłem uprawnień po stronie człowieka pracującego. Uprawnienia te należy rozpatrywać w szerokim kontekście ogółu praw właściwych człowiekowi, z których wiele zostało już proklamowanych przez odpowiednie instancje międzynarodowe i gwarantowanych coraz bardziej przez poszczególne państwa w stosunku do własnych obywateli. Poszanowanie tego szerokiego ogółu praw człowieka stanowi podstawowy warunek pokoju w świecie współczesnym - zarówno pokoju wewnątrz poszczególnych państw i społeczeństw, jak też w obrębie

stosunków międzynarodowych, jak już na to, zwłaszcza od czasu encykliki *Pacem in terris*, Magisterium Kościoła wielokrotnie zwracało uwagę. Prawa ludzkie wynikające z pracy mieszczą się w szerszym kontekście tych właśnie podstawowych praw osoby.

Niemniej, w obrębie tego kontekstu posiadają one charakter swoisty, odpowiadający zarysowanej uprzednio specyficznej naturze pracy ludzkiej i w tym właśnie charakterze wypada na nie spojrzeć. Praca jest, jak powiedziano, powinnością, czyli obowiązkiem człowieka i to w wielorakim tego słowa znaczeniu. Człowiek powinien pracować zarówno ze względu na nakaz Stwórcy, jak też ze względu na swoje własne człowieczeństwo, którego utrzymanie i rozwój domaga się pracy. Powinien czło-

wiek pracować ze względu na bliźnich, zwłaszcza ze względu na swoją rodzinę, ale także ze względu na społeczeństwo, do którego należy, na naród, którego jest synem czy córką, ze względu na całą rodzinę ludzką, której jest członkiem, będąc dzie dziecem pracy pokoleń, a zarazem współtwórcą przyszłości tych, którzy po nim staną w kolej dziejów. To wszystko składa się na szeroko pojętą moralną powinność pracy. Kiedy wypadnie rozważać odpowiadającą tej powinności moralne upragnienia każdego człowieka ze względu na pracę, trzeba będzie zawsze mieć przed oczyma ów szeroki zasięg odniesień, w jakich ukazuje się praca każdego pracującego podmiotu.

Jednakże mówiąc o obowiązku pracy oraz o odpowiadającym temuż obowiązkowi prawom człowieka pracy, mamy na myśli przede wszystkim stosunek, jaki zachodzi pomiędzy pracodawcą - *bezpośrednim lub pośrednim* - a pracownikiem.

Rozróżnienie pomiędzy pracodawcą bezpośrednim a pośrednim wydaje się bardzo ważne z uwagi na faktyczną organizację pracy oraz z uwagi na możliwość kształtowania się sprawiedliwych lub niesprawiedliwych stosunków w dziedzinie pracy.

Jeżeli pracodawcą bezpośrednim jest ta osoba lub też instytucja, z którą pracownik zawiera bezpośrednio umowę o pracę pod określonymi warunkami - to natomiast przez pracodawcę pośredniego należy rozumieć wiele zróżnicowanych czynników, stojących poza pracodawcą bezpośrednim i wywierających określony wpływ na to, w jaki sposób kształtuje się umowa o pracę, a w konsekwencji mniej lub bardziej sprawiedliwe stosunki w dziedzinie pracy ludzkiej.

Pracodawca „pośredni” a „bezpośredni”

17. Pojęcie „pracodawcy pośredniego” obejmuje zarówno osoby, jak też instytucje różnego typu, obejmuje również zbiorowe umowy o pracę, ustalane przez te osoby i instytucje zasady postępowania, określające cały ustrój społeczno-ekonomiczny oraz zasady z niego wynikające. Pojęcie pracodawcy pośredniego od-

nosi się więc do wielu różnych elementów. Jego odpowiedzialność różni się od odpowiedzialności pracodawcy bezpośredniego - jak wskazuje sam termin: odpowiedzialność jest mniej bezpośrednia - ale pozostaje ona odpowiedzialnością merytoryczną: pracodawca pośredni określa w sposób zasadniczy taki lub inny aspekt stosunku pracy i warunkuje w ten sposób postępowanie pracodawcy bezpośredniego, gdy ten ustala określony kontrakt i stosunki pracy. Stwierdzenie takie nie ma na celu uwolnienia tego ostatniego od właściwej mu odpowiedzialności, ale tylko zwrócenie uwagi na cały splot uwarunkowań, które wywierają wpływ na jego postępowanie. Jeżeli chodzi o ustalenie prawidłowej z punktu widzenia etycznego polityki pracy, wszystkie te uwarunkowania trzeba mieć przed oczyma. Prawidłowa zaś jest ona wówczas, gdy są w niej w pełni respektowane obiektywne prawa człowieka pracy.

Pojęcie pośredniego pracodawcy można stosować w wymiarze każdego z osobna społeczeństwa, a przede wszystkim państwa. To ono bowiem winno prowadzić właściwą politykę pracy. Wiadomo jednakże, iż w obecnym układzie stosunków gospodarczych w świecie zachodzą pomiędzy poszczególnymi państwami wielorakie powiązania, wyrażające się choćby w procesie importu i eksportu, czyli wzajemnej wymiany dóbr ekonomicznych, bądź to surowców, bądź półfabrykatów, bądź wreszcie pełnych wytworów przemysłowych. Procesy te tworzą także wzajemne uzależnienia, w wyniku czego trudno mówić w odniesieniu do jakiegokolwiek państwa, choćby najpotężniejszego w znaczeniu ekonomicznym, o pełnej samowystarczalności, czyli autarchii.

Taki układ wzajemnych zależności jest w zasadzie normalny, może jednak łatwo stawać się okazją do różnych form wyzysku czy niesprawiedliwości i z kolei odbijać się na polityce pracy poszczególnych państw, dosięgając w końcu człowieka pracy, który jest właściwym jej podmiotem. Tak więc np. państwa wysoko uprzemysłowione, bardziej jeszcze międzynarodowe organizmy sterujące na wielką skalę środkami produkcji przemysłowej (tak zwane *multinationalia* lub *transnationalia*), dyktują możliwie wysokie ceny za swoje pro-

dukty, stając się równocześnie o ustalanie możliwie niskich cen za surowce lub półfabrykaty, co w rezultacie, obok innych przyczyn, stwarza coraz bardziej rosnącą dysproporcję w skali dochodu narodowego odnośnych społeczeństw. Odległość pomiędzy krajami bogatymi a ubogimi nie zmniejsza się i nie wyrównuje, ale coraz bardziej powiększa na niekorzyść tych ostatnich. Oczywiście, że nie może to pozostać bez skutku dla lokalnej polityki pracy oraz dla sytuacji człowieka pracy w gospodarczo upośledzonych społeczeństwach. Bezpośredni pracodawca, znajdując się w systemie takich uwarunkowań, określa warunki pracy poniżej obiektywnych wymagań pracowników - zwłaszcza, jeżeli sam chce z prowadzonego przez siebie przedsiębiorstwa (czy też z prowadzonych przez siebie przedsiębiorstw, gdy chodzi o sytuację „uspołecznionej” własności środków produkcji) czerpać możliwie wielkie zyski.

Ów obraz zależności, jakie łączą się z pojęciem pośredniego pracodawcy, jest - jak łatwo wnosić - ogromnie rozbudowany i skomplikowany. Przy jego określaniu trzeba brać pod uwagę poniekąd całokształt elementów stanowiących o życiu ekonomicznym w *przekroju danego społeczeństwa i państwa*, ale trzeba równocześnie uwzględniać powiązania i uzależnienia znacznie szersze. Urzeczywistnienie uprawnień człowieka pracy nie może być jednak skazywane na to, ażeby było tylko pochodną systemów ekonomicznych, które na większą lub mniejszą skalę kierują się przede wszystkim kryterium maksymalnego zysku. Wręcz przeciwnie - to właśnie ów wzgląd na obiektywne uprawnienia człowieka pracy - każdego rodzaju pracownika: fizycznego, umysłowego, w przemyśle, w rolnictwie, itp. - *winien stanowić właściwe i podstawowe kryterium* kształtowania całej ekonomii zarówno w wymiarze każdego społeczeństwa i państwa, jak też w całokształcie światowej polityki ekonomicznej oraz wynikających stąd układów i stosunków międzynarodowych.

W tym kierunku winny oddziaływać wszelkie powołane do tego organizacje międzynarodowe, poczynając od Organizacji Narodów Zjednoczonych. Wydaje się, że Międzynarodowa Organizacja Pracy (OIT), a także Organizacja Narodów Zjed-

noczonych dla Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) i inne, mają tutaj szczególnie wiele do powiedzenia. W obrębie poszczególnych państw istnieją powołane do tego ministerstwa, *resorty władzy publicznej*, a także odnośne *organizacje społeczne*. Wszystko to wskazuje dowodnie, jak doniosłe znaczenie w realizacji pełnego poszanowania uprawnień człowieka pracy, które stanowią kluczowy element całego społecznego ładu moralnego, posiada ów - jak powiedziano wyżej - „pośredni pracodawca”.

Problem zatrudnienia

18. Rozważając uprawnienia ludzi pracy w relacji do tego właśnie „pośredniego pracodawcy”, czyli do zespołu instancji krajowych i międzynarodowych, które są odpowiedzialne za cały kierunek polityki pracy, należy przede wszystkim zwrócić uwagę *na sprawę podstawową*. Jest to sprawa posiadania pracy, czyli innymi słowy - sprawa *odpowiedniego zatrudnienia wszystkich uzdolnionych do tego podmiotów*. Przeciwnieństwem właściwej i poprawnej sytuacji w tej dziedzinie jest bezrobocie, czyli brak zatrudnienia dla uzdolnionych do tego podmiotów pracy. Może chodzić o brak zatrudnienia w ogólności albo też w określonych sektorach pracy. Zadaniem tych instancji, które obejmuje się tutaj nazwą pośredniego pracodawcy, jest *przeciwdziałać bezrobociu*, które jest w każdym wypadku jakimś złem, a przy pewnych rozmiarach może stać się prawdziwą klęską społeczną. Problem bezrobocia staje się problemem szczególnie bolesnym wówczas, gdy zostają nim dotknięci przede wszystkim młodzi, którzy po zdobyciu przygotowania poprzez odpowiednią formację kulturalną, techniczną i zawodową, nie mogą znaleźć zatrudnienia. Ich szczerą wolą pracy, ich gotowość podjęcia własnej odpowiedzialności za rozwój ekonomiczny i społeczny społeczeństwa rodzi wówczas przykrą frustrację. Obowiązek świadczeń na korzyść bezrobotnych, czyli obowiązek wypłacania odpowiednich zasiłków niezbędnych dla utrzymania niezatrudnionych pracowników oraz ich rodzin, jest powinnością wynikającą z najbardziej podstawowej zasady porządku moralnego w tej dziedzinie - to znaczy z zasady powszechnego

używania dóbr - albo inaczej jeszcze i po prostu: z prawa do życia i utrzymania.

Ażeby przeciwstawić się niebezpieczeństwu bezrobocia, aby wszystkim zapewnić zatrudnienie, instancje, które zostały tu określone jako pośredni pracodawca, winny *czuwać nad całościowym planowaniem* w odniesieniu do tego zróżnicowanego warsztatu pracy, przy którym kształtuje się życie nie tylko ekonomiczne, ale także kulturalne danego społeczeństwa - oraz nad prawidłową i celową organizacją pracy przy tym warsztacie. Winna to być troska całościowa, która ostatecznie spoczywa na barkach państwa, ale która nie może oznaczać jednokierunkowej centralizacji ze strony władz państwowych. Chodzi natomiast o trafną i celową koordynację, w ramach której być winna zagwarantowana inicjatywa poszczególnych osób, samodzielnych grup, ośrodków i lokalnych warsztatów pracy - zgodnie z tym, co już wyżej powiedziano o podmiotowym charakterze pracy ludzkiej.

Fakt wzajemnego uzależnienia poszczególnych społeczeństw i państw oraz konieczność współpracy w różnych dziedzinach przemawia za tym, ażeby zachowywać suwerenne prawa każdego z nich w dziedzinie planowania i organizacji pracy w zakresie własnego społeczeństwa, działać równocześnie w tej doniosłej dziedzinie w wymiarze *międzynarodowej współpracy* poprzez wielorakie umowy i porozumienia. Trzeba także i tutaj, aby kryterium owych umów i porozumień stawała się coraz bardziej praca ludzka, rozumiana jako podstawowe prawo wszystkich ludzi i dająca wszystkim pracującym analogiczne uprawnienia, tak, aby poziom życia ludzi pracy w poszczególnych społeczeństwach ukazywał *coraz mniej rażących różnic*, które są niesprawiedliwe i mogą prowokować również do gwałtownych wystąpień. Organizacje międzynarodowe mają w tej dziedzinie ogromne zadania do spełnienia. Trzeba, ażeby kierowały się trafnym rozeznaniem złożonych sytuacji i uwarunkowań naturalnych, historycznych, cywilizacyjnych i innych - trzeba też, aby posiadały w stosunku do ustalonych wspólnie planów działania większą operatywność, czyli skuteczność realizacji.

Na takiej drodze może się realizować ów plan powszechnego, proporcjonalnego postępu wszystkich, który był myślą przewodnią encykliki Pawła VI *Populorum progressio*. Należy podkreślić, że elementem konstytutywnym, a zarazem najważniejszym sprawdzianem owego postępu w duchu sprawiedliwości i pokoju, który Kościół głosi i o który nie przestaje się modlić do Ojca wszystkich ludzi i ludów - jest właśnie *stałe dowartościowywanie pracy ludzkiej*, zarówno pod kątem jej przedmiotowej celowości, jak też pod kątem godności podmiotu każdej pracy, którym jest człowiek. Postęp, o który chodzi, ma się dokonywać przez człowieka i dla człowieka oraz owocować w człowieku. Sprawdzianem postępu będzie coraz dojrzalsze uznanie celowości pracy i coraz powszechniejsze respektowanie uprawnień z nią związanych odpowiednio do godności człowieka - podmiotu pracy.

Rozsądne planowanie i dostosowanie do niego organizacja pracy ludzkiej w skali poszczególnych społeczeństw i państw powinna także ułatwić znajdowanie *właściwych proporcji pomiędzy różnymi rodzajami zatrudnień*: pracą na roli, w przemyśle, w wielorakich usługach, pracą umysłową, a także naukową czy artystyczną, wedle uzdolnień poszczególnych ludzi i dla dobra wspólnego każdego ze społeczeństw oraz całej ludzkości. Organizacji życia ludzkiego wedle wielorakich możliwości pracy powinien odpowiadać *właściwy system wykształcenia i wychowania*, który przede wszystkim ma na celu rozwój dojrzałego człowieczeństwa, ale także odpowiednie przygotowanie do zajęcia z pożytkiem właściwego miejsca przy wielkim i społecznie zróżnicowanym warsztacie pracy.

Gdy patrzymy na rodzinę ludzką rozproszoną po całej ziemi, nie może nas nie uderzyć niepokojący fakt o ogromnych wymiarach: z jednej strony, znaczne zasoby natury pozostają niewykorzystane, z drugiej zaś, istnieją całe zastępy bezrobotnych czy też nie w pełni zatrudnionych i ogromne rzesze głodujących; fakt, który niewątpliwie dowodzi, że zarówno wewnątrz poszczególnych wspólnot politycznych, jak i we wzajemnych stosunkach między nimi na płaszczyźnie kontynental-

nej i światowej - gdy chodzi o organizację pracy i zatrudnienia - coś nie działa prawidłowo, i to właśnie w punktach najbardziej krytycznych i o wielkim znaczeniu społecznym.

Płaca i inne świadczenia społeczne

19. Po zarysowaniu tej doniosłej roli, jaką dla zabezpieczenia niezbywalnych uprawnień człowieka ze względu na jego pracę posiada troska o zatrudnienie dla wszystkich ludzi pracy, wypada dotknąć bliżej tych uprawnień, które ostatecznie kształtują się w relacji *między pracownikiem a pracodawcą bezpośrednim*. Wszystko, co dotąd powiedziano na temat pośredniego pracodawcy, ma na celu bliższe określenie tych właśnie relacji poprzez ukazanie owych wielorakich uwarunkowań, w jakich one pośrednio się kształtują. Rozważanie to jednak nie posiada znaczenia li tylko opisowego, nie jest skróconym traktatem z ekonomii czy polityki. Chodzi o ukazanie *aspektu deontologicznego oraz etycznego*. Problemem kluczowym etyki społecznej jest w tym wypadku *sprawa sprawiedliwej zapłaty* za wykonywaną pracę. Nie ma w obecnym kontekście innego, ważniejszego sposobu urzeczywistniania sprawiedliwości w stosunkach pracownik - pracodawca, jak właśnie ten: zapłata za pracę. Bez względu na to, czy praca ta dokonuje się w ustroju prywatnej własności środków produkcji, czy też w ustroju, w którym własność ta podległa „uspołecznieniu”, stosunek pomiędzy pracodawcą (przede wszystkim bezpośrednim) a pracownikiem rozwiązuje się na zasadzie salariat - czyli przez odpowiednie wynagrodzenie wykonywanej pracy.

Wypada także stwierdzić, że sprawiedliwość ustroju społeczno-ekonomicznego, a w każdym razie jego sprawiedliwe funkcjonowanie, zasługuje ostatecznie na osąd wedle tego, czy praca ludzka jest w tym ustroju prawidłowo wynagradzana. W tym punkcie docieramy znów do pierwszej zasady całego porządku społeczno-etycznego, a jest to zasada powszechnego używania dóbr. W każdym ustroju, bez względu na panujące w nim podstawowe układy pomiędzy kapitałem a pracą, zapłata czyli wynagrodzenie za pracę pozostaje konkretnym środkiem, dzięki

któremu ogromna większość ludzi może korzystać z owych dóbr, które są przeznaczone dla powszechnego używania: są to zarówno dobra natury, jak też dobra będące owocem produkcji. Jedne i drugie stają się dostępne dla człowieka pracy na podstawie zapłaty, jaką otrzymuje on jako wynagrodzenie za swą pracę. Stąd właśnie sprawiedliwa płaca staje się w każdym wypadku konkretnym *sprawdzeniem sprawiedliwości* całego ustroju społeczno-ekonomicznego, a w każdym razie sprawiedliwego funkcjonowania tego ustroju. Nie jest to sprawdzian jedyny, ale szczególnie ważny i poniekąd kluczowy.

Sprawdzian ten dotyczy przede wszystkim rodziny. Za sprawiedliwą płacę, gdy chodzi o dorosłego pracownika obciążonego odpowiedzialnością za rodzinę, przyjmuje się taką, która wystarcza na założenie i godziwe utrzymanie rodziny oraz na zabezpieczenie jej przyszłości. Takie wynagrodzenie może być realizowane czy to poprzez tak zwaną *płacę rodzinną*, to znaczy jedno wynagrodzenie dane głowie rodziny za pracę, wystarczające na zaspokojenie potrzeb rodziny bez konieczności podejmowania pracy zarobkowej poza domem przez współmałżonka, czy to poprzez *inne świadczenia społeczne*, jak zasiłek rodzinny albo dodatek macierzyński dla kobiety, która oddaje się wyłącznie rodzinie; dodatek ten powinien odpowiadać realnym potrzebom, to znaczy uwzględniać liczbę osób pozostających na utrzymaniu w ciągu całego okresu, gdy nie są w stanie podjąć odpowiedzialności za własne życie.

Doświadczenie potwierdza, że należy starać się o *społeczne dowartościowanie zadań macierzyńskich*, trudu, jaki jest z nimi związany, troski, miłości i uczucia, których dzieci nieodzownie potrzebują, aby mogły się rozwijać jako osoby odpowiedzialne, moralnie i religijnie dojrzałe oraz psychicznie zrównoważone. Przynieśie to chlubę społeczeństwu, jeśli - nie ograniczając wolności matki, nie dyskryminując jej psychologicznie lub praktycznie, nie pogarszając jej sytuacji w zestawieniu z innymi kobietami - umożliwi kobiecie-matce oddanie się trosce o wychowanie dzieci, odpowiednio do zróżnicowanych potrzeb ich wieku. Zaniedbanie tych obowiązków spowodowane koniecznością podjęcia pra-

cy zarobkowej poza domem jest niewłaściwe z punktu widzenia dobra społeczeństwa i rodziny, skoro uniemożliwia lub utrudnia wypełnienie pierwszorzędnych celów poślannictwa macierzyńskiego.

W tym kontekście należy w sposób zasadniczy podkreślić, że cały system pracy trzeba tak organizować i dostosowywać, aby uszanowane były wymogi osoby i formy jej życia, przede wszystkim życia domowego, z uwzględnieniem wieku i płci. Faktem jest, że w wielu społeczeństwach kobiety pracują niemal we wszystkich dziedzinach życia. Winny one jednak mieć możliwość wykonywania w pełni swoich zadań zgodnie z *właściwą im naturą*, bez dyskryminacji i bez pozbawienia możliwości podjęcia takiego zatrudnienia, do jakiego są zdolne; nie pomniejszając poszanowania dla ich aspiracji rodzinnych, jak też i dla ich szczególnego wkładu, jaki wraz z mężczyznami wnoszą w dobro społeczeństwa. *Prawdziwy awans społeczny kobiet* wymaga takiej struktury pracy, aby kobieta nie musiała zań płacić rezygnacją ze swojej specyficznej odrębności ze szkodą dla rodziny, w której jako matka posiada rolę niezastąpioną.

Obok płacy wchodzi tutaj w grę jeszcze *różne świadczenia społeczne*, mające na celu zabezpieczenie *życia i zdrowia* pracowników, a także ich rodziny. Wydatki związane z koniecznością leczenia, zwłaszcza w razie wypadku przy pracy, domagają się tego, aby pracownik miał ułatwiony kontakt z ośrodkami pomocy lekarskiej - i to, o ile możliwości, kontakt tani, a nawet bezpłatny. Inną dziedziną świadczeń jest ta, która wiąże się z *prawem do wypoczynku* - przede wszystkim chodzi tutaj o regularny wypoczynek tygodniowy, obejmujący przynajmniej niedzielę, a prócz tego o dłuższy wypoczynek, czyli tak zwany urlop raz w roku, ewentualnie kilka razy w roku przez krótsze okresy. Wreszcie chodzi również o prawo do emerytury, zabezpieczenia na starość i w razie wypadków związanych z rodzajem wykonywanej pracy. W obrębie tych głównych uprawnień rozbudowuje się cały *system uprawnień szczegółowych*, które wraz z wynagrodzeniem za pracę stanowią o prawidłowym układaniu się stosunków pomiędzy pracownikiem a pracodawcą. Trzeba pamiętać,

że do tych uprawnień należy także i to, aby miejsce pracy i procesy produkcji nie szkodziły zdrowiu fizycznemu pracowników i nie naruszały ich zdrowia moralnego.

Znaczenie związków zawodowych

20. Na gruncie tych wszystkich uprawnień, wraz z potrzebą ich zabezpieczenia ze strony samych ludzi pracy, wyraźna potrzeba jeszcze jednego uprawnienia. Jest to mianowicie *uprawnienie do zrzeszania się*, czyli do tworzenia stowarzyszeń lub związków mających na celu obronę żywotnych interesów ludzi zatrudnionych w różnych zawodach. Stąd też związki te noszą nazwę *związków zawodowych* lub syndykatów. Żywotne interesy ludzi pracy są do pewnego stopnia wspólne dla wszystkich, równocześnie jednak każdy rodzaj pracy, każdy zawód, posiada właściwą sobie specyfikę, która w tych organizacjach winna znaleźć swe szczegółowe odzwierciedlenie.

Związki zawodowe znajdują swe odpowiedniki poniekąd już w średniowiecznych cechach rzemieślniczych o tyle, że organizacje te łączyły z sobą ludzi przynależących do tego samego zawodu, a więc na zasadzie *wykonywanej pracy*. Równocześnie jednak zachodzi różnica pomiędzy cechami a związkami zawodowymi w tym zasadniczym punkcie, że nowożytne związki zawodowe wyrosły na podstawie walki pracowników, świata pracy, a przede wszystkim robotników przemysłowych o ich *słuszne uprawnienia* w stosunku do posiadaczy środków produkcji. Zadaniem ich w związku z tym pozostaje obrona bytowych interesów ludzi pracy we wszystkich dziedzinach, w których dochodzą do głosu uprawnienia tych ostatnich. Doświadczenie historyczne poucza, że organizacje tego typu są nieodzownym *składnikiem życia społecznego*, zwłaszcza w nowoczesnych społeczeństwach uprzemysłowionych. Nie znaczy to oczywiście, że tylko pracownicy przemysłu tworzą tego rodzaju związki. Służą one zabezpieczeniu analogicznych uprawnień dla przedstawicieli każdego zawodu. Istnieją więc związki rolników i pracowników umysłowych. Istnieją także związki pracodawców. Wszystkie, jak już wspomniano, dzielą się jeszcze na dalsze

grupy i podgrupy wedle szczegółowej specjalizacji zawodowej.

Katolicka nauka społeczna nie uważa, ażeby związki zawodowe stanowiły li tylko odzwierciedlenie „klasowej” struktury społeczeństwa i były wykładnikiem nieuchronnie rządzącej życiem społecznym walki klas. Owszem, są one *wykładnikiem walki o sprawiedliwość społeczną*, o słuszne uprawnienia ludzi pracy wedle poszczególnych zawodów. Jednakże „walka” ta winna być traktowana jako normalne staranie o właściwe dobro: w tym wypadku o dobro odpowiadające potrzebom i zasługom ludzi zrzeszonych wedle zawodów - nie jest to natomiast walka „przeciwko” innym. Jeśli w sprawach spornych przybiera również i taki charakter, to dzieje się to z uwagi na dobro społecznej sprawiedliwości, a nie „dla walki” albo też dla wyeliminowania przeciwnika. Praca ma to do siebie, że przede wszystkim łączy ludzi - i na tym polega jej siła społeczna: siła budowania wspólnoty. W ostateczności we wspólnocie tej muszą się w jakiś sposób połączyć i ci, którzy pracują, i ci, którzy dysponują środkami produkcji lub są ich posiadaczami. W *świecie tej podstawowej struktury* wszelkiej pracy - w świetle faktu, że ostateczne w każdym ustroju społecznym „praca” i „kapitał” są nieodzownymi składnikami procesu produkcji - zrodzona z potrzeb pracy łączność ludzi dla zabezpieczenia właściwych im uprawnień pozostaje konstruktywnym czynnikiem *ładu społecznego* i nieodzownej dla tego *solidarności*.

Słuszne zabiegi o zabezpieczenie uprawnień ludzi pracy połączonych tym samym zawodem muszą zawsze liczyć się z tymi ograniczeniami, jakie nakłada ogólna sytuacja ekonomiczna kraju. Żądania syndykalne nie mogą zamienić się w pewien rodzaj „egoizmu” grupowego czy klasowego - chociaż mogą i powinny dążyć również do tego, aby ze względu na dobro wspólne całego społeczeństwa naprawić i to wszystko, co jest wadliwe w systemie posiadania środków produkcji oraz w sposobie zarządzania i dysponowania nimi. Życie społeczne i ekonomiczno-społeczne jest z pewnością rodzajem „naczyń połączonych” - i do tego musi też stosować się wszelka działalność społeczna mająca na celu zabezpieczenie uprawnień każdej z grup.

W tym znaczeniu działalność związków zawodowych wkracza niewątpliwie w dziedzinę „polityki” rozumianej *jako roztropna troska o dobro wspólne*. Równocześnie jednak zadaniem związków nie jest uprawianie „polityki” w znaczeniu, jakie się powszechnie nadaje temu słowu dzisiaj. Związki nie mają charakteru „partii politycznych” walczących o władzę i nie powinny podlegać decyzjom partii politycznych ani też mieć zbyt ścisłych związków z nimi. W takiej bowiem sytuacji łatwo tracą łączność z tym, co jest ich właściwym zadaniem, to znaczy zabezpieczenie słusznych uprawnień ludzi pracy w ramach dobra wspólnego całego społeczeństwa, stają się natomiast *narzędziem do innych celów*.

Mówiąc o zabezpieczeniu słusznych uprawnień ludzi pracy wedle poszczególnych zawodów, wypada oczywiście zawsze mieć przed oczyma to, co stanowi o przedmiotowym charakterze pracy w każdym zawodzie, ale równocześnie, a nawet przede wszystkim to, co warunkuje właściwą godność podmiotu pracy. Otwierają się tutaj wielorakie możliwości w działaniu organizacji związkowych, i to również w *działaniu o charakterze oświatowym, wychowawczym i samowychowawczym*. Zasłużona jest praca uczelni w rodzaju tak zwanych uniwersytetów robotniczych lub ludowych, programów i kursów formacyjnych, które ten właśnie kierunek działalności rozwijały i nadal starają się rozwijać. Stale należy dążyć do tego, ażeby dzięki działalności swoich związków pracownik mógł nie tylko więcej „mieć”, ale przede wszystkim bardziej „być”: pełniej urzeczywistnić pod każdym względem swe człowieczeństwo.

Zabiegając o słuszne uprawnienia swych członków, związki zawodowe posługują się *także metodą strajku*, czyli zaprzestania pracy, jako pewnego rodzaju ultimatum skierowanym do odpowiedzialnych czynników, a nade wszystko do pracodawców. Jest to metoda, którą katolicka nauka społeczna uważa za uprawnioną pod odpowiednimi warunkami i we właściwych granicach. Pracownicy powinni w związku z tym mieć zapewnione *prawo do strajków*, bez osobistych sankcji karnych za uczestnictwo w nim. Przyznając, że jest to środek uprawniony, trzeba równocześnie podkreślić, że strajk pozostaje poniekąd środkiem

ostatecznym. *Nie można go nadużywać.* Nie można zwłaszcza nadużywać go dla rozgrywek „politycznych”. Ponadto nie należy nigdy zapominać o tym, że nieodzownie usługi dla życia społecznego winny być zawsze zabezpieczone, w razie konieczności nawet przy pomocy odpowiednich środków prawnych. Nadużywanie strajku może prowadzić do paraliżowania całego życia społeczno-ekonomicznego, co jest sprzeczne z wymogami wspólnego dobra społeczeństwa, które odpowiada także właściwie rozumianej naturze samej pracy. /.../

Praca a problem emigracji

23. Wypada na koniec, przynajmniej w zwięzłych słowach, wypowiedzieć się na temat tak zwanej *emigracji za pracą*. Jest to zjawisko stare, które jednak wciąż się odnawia. Również obecnie posiada ono wielkie rozmiary z powodu komplikacji współczesnego życia. Człowiek ma prawo do opuszczenia kraju swego pochodzenia z różnych motywów, ażeby szukać warunków życia w innym kraju, ma też prawo powrotu do swego kraju. Fakt taki z pewnością nie jest pozbawiony trudności wielorakiej natury, przede wszystkim jednak stanowi na ogół stratę dla kraju, z którego się emigruje. Odchodzi człowiek, a zarazem członek wielkiej wspólnoty zjednoczonej historią, tradycją, kulturą, aby rozpocząć życie pośród innego społeczeństwa związanego inną kulturą i najczęściej też innym językiem. *Ubywa* przy tym *podmiot pracy*, który wysiłkiem swojej myśli czy swoich rąk mógłby przyczynić się do pomnożenia dobra wspólnego własnego kraju. Ów wysiłek i ów wkład zostaje oddany innemu społeczeństwu, które ma poniekąd mniejsze do tego prawo niż własna ojczyzna.

A jednak - jeśli nawet emigracja jest pewnym złem - jest to w określonych okolicznościach tzw. zło konieczne. Trzeba

uczynić wszystko - i z pewnością wiele się czyni w tym celu - ażeby to zło w znaczeniu materialnym nie pociągnęło za sobą większych *szkód w znaczeniu moralnym*, owszem, by - o ile możliwości - przyniosło nawet dobro w życiu osobistym, rodzinnym i społecznym emigranta, zarówno gdy chodzi o kraj, do którego przybywa, jak też o ojczyznę, którą opuszcza. W tej dziedzinie ogromnie wiele zależy od właściwego prawodawstwa - w szczególności gdy chodzi o uprawnienia człowieka pracy. Pod tym przede wszystkim kątem widzenia sprawa ta wchodzi w kontekst niniejszych rozważań.

Rzeczą najważniejszą wydaje się to, ażeby człowiek pracujący poza swym ojczystym krajem, czy to jako stały emigrant, czy też w charakterze pracownika sezonowego, *nie był w zakresie uprawnień związanych z pracą upośledzany w stosunku do innych ludzi pracy w danym społeczeństwie*. Emigracja za pracą nie może w żaden sposób stawać się okazją do wyzysku finansowego lub społecznego. O stosunku do pracownika - imigranta muszą decydować te same kryteria, co w stosunku do każdego innego pracownika w tym społeczeństwie. Wartość pracy musi być mierzona tą samą miarą, a nie względem na odmienną narodowość, religię czy rasę. Tym bardziej *nie może być wyzyskiwana sytuacja przymusowa*, w której znajduje się emigrant. Wszystkie te okoliczności muszą stanowczo ustąpić - oczywiście przy uwzględnieniu szczegółowych kwalifikacji - wobec podstawowej wartości pracy, która związana jest z godnością ludzkiej osoby. Trzeba przypomnieć tu raz jeszcze podstawową zasadę: hierarchia wartości, głęboką sensu samej pracy domaga się, by kapitał służył pracy, a nie praca kapitałowi. /.../

- *Zebrał i opracował: Jacek Rybicki, sekretarz KK NSZZ „Solidarność”*

DZIAŁ DS. POLITYKI SPOŁECZNEJ

WSKAŹNIKI GUS

Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych w czerwcu 2008 r.

Wyszczególnienie	VI 2008			I-VI 2008
	XII 2007=100	VI 2007=100	V 2008=100	I-VI 2007= 100
O G Ó Ł E M	102,9	104,6	100,2	104,2
Żywność, napoje bezalkoholowe i alkoholowe oraz wyroby tytoniowe	102,8	107,3	99,6	107,0
Żywność i napoje bezalkoholowe	103,0	107,6	99,4	107,3
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	102,0	105,8	100,7	105,7
Odzież i obuwie	95,7	93,4	99,7	93,0
Mieszkanie	105,8	107,5	100,3	106,5
Użytkowanie mieszkania i nośniki energii	107,1	109,0	100,3	107,7
w tym nośniki energii	107,6	110,0	100,3	107,4
Wypożyczenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	101,2	102,1	100,3	102,1
Zdrowie	102,2	103,6	100,3	103,3
Transport	103,0	104,7	102,0	105,5
W tym paliwa do prywatnych środków transportu	104,1	107,5	103,3	110,0
Łączność	100,6	98,7	100,4	98,4
Rekreacja i kultura	101,7	99,1	101,0	98,2
Edukacja	101,1	103,2	100,1	103,2
Restauracje i hotele	103,7	106,3	100,7	105,6
Inne towary i usługi	100,7	101,2	99,1	101,6

Przeciętne zatrudnienie i wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw¹ w czerwcu 2008 r.

Wyszczególnienie	VI 2008			I-VI 2008
	w liczbach bezwzględnych	V 2008 =100	VI 2007 = 100	I-VI 2007=100
Zatrudnienie w tys.	5390,8	100,0	104,8	105,6
Przeciętne wynagrodzenie ogółem (brutto) w zł	3215,32	104,8	112,0	111,7
w tym bez wypłat z zysku	3201,98	104,4	112,6	111,9

Mieszkania oddane do użytkowania^{a)} I-VI 2008 r.

Formy budownictwa	2008				
	VI			I-VI	
	liczba miesz- kań	VI 2007=100	V 2008 = 100	liczba miesz- kań	I-VI 2007=100
Ogółem	9907	114,1	93,0	67684	128,1
Spółdzielcze	95	23,9	22,8	3071	84,0

Indywidualne	4993	106,5	103,1	34029	111,2
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	4413	161,6	91,6	27860	180,6
Pozostałe ^{b)}	406	46,8	70,0	2724	86,5

a) Dane meldunkowe - mogą ulec zmianie po opracowaniu sprawozdań kwartalnych.

b) Zakładowe, komunalne, społeczne czynszowe.

DZIAŁ DS. WALKI Z BEZROBOCIEM

UWAGI JACKA SMAGOWICZA, CZŁONKA NACZELNEJ RADY ZATRUDNIENIA W ZAKRESIE ZMIAN W USTAWIE O PROMOCJI ZATRUDNIENIA

1. W Polsce polityka Rządu (makro) nie jest prowadzona dla rynku pracy, lecz obok rynku pracy. Braku tej polityki makro na rzecz rynku pracy nie zastąpi kolejna nowelizacja ustawy o promocji zatrudnienia, mimo wielu cennych pomysłów na rzecz zwiększenia zakresu aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, dostępu do rynku pracy i usług rynku pracy, preferencji dla kształcenia ustawicznego, modernizacji publicznych służb zatrudnienia oraz efektywności wykorzystywania środków Funduszu Pracy.
2. Z ww. powodu (brak odpowiedniej polityki makro na rzecz rynku pracy) nie wyrażam zgody na propozycje zmian 3 i 4 dotyczących art. 3 i 4 ustawy oraz zmian 6, 7, 14, 42 dotyczących art. 8, 9, 34 oraz rozdziału 13.

W zakresie **zmiany 3** dotyczącej art. 3 negatywnie opiniuję propozycję zmiany związaną z likwidacją Krajowego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia. Wskazać należy, iż obecnie istnieje hierarchia planów działań w ramach porządku lizbońskiego, w ramach przyjętej przez Radę Ministrów 6 września Krajowej Strategii na rzecz Zatrudnienia na lata 2007-2013, a także Krajowego Planu Działań na rzecz Zatrudnienia na rok 2008; w ramach Krajowego Programu Reform na lata 2005-2008 na

rzecz realizacji Strategii lizbońskiej, pozwalająca na realizację przedsięwzięć i założeń przyjmowanych na szczeblu centralnym, a następnie w ramach społeczności lokalnych. „Rozproszenie” przedmiotowego dokumentu (KPDRZ) na tzw. dokumenty programowe spowoduje, iż Rada Ministrów uchylać będzie bliżej nieokreślone akty prawne. W uzasadnieniu projektu ustawy nie odniesiono się nawet do tychże dokumentów, nie wyjaśniono przyczyny dokonania przedmiotowej zmiany – już z tego powodu można by przyjąć, iż jest to zamiana na niekorzyść osób będących „beneficjentami” ustawy o promocji zatrudnienia oraz samorządów terytorialnych, a także partnerów społecznych.

W wyniku zmiany znikają obowiązki Rady Ministrów, czego dowodem jest np. likwidacja dotychczasowego ust. 5 w art. 3 ustawy o promocji zatrudnienia, a także wszystkich zapisów dotyczących obowiązków państwa w zakresie wspierania lokalnych i regionalnych rynków pracy. Znika obowiązek Rządu wspomagania restrukturyzacji zatrudnienia.

Omawiane propozycje zmian są nieadekwatne zarówno do zapisów rozporządzenia Rady WE Nr 1083/2006 jak i ustawy z dnia 6 grudnia 2006r., o zasa-

dach prowadzenia polityki rozwoju, a także z treścią Analizy funkcjonowania urzędów pracy MPiPS Warszawa 2008 (str. 150). Ponadto zmiany te utrudnią monitoring, konsultację i opiniowanie partnerom społecznym przyuczonym do zachowań, w ramach corocznych planów działań na rzecz zatrudnienia.

3. Zmiany te osłabiają (po raz kolejny) pozycję Ministra Pracy i Polityki Społecznej zarówno w Rządzie jak i wobec problemów rynku pracy.

Zm. 3 - Art. 3 ust 2. W przepisie tym wymieniono ministrów, których współudział jest niezbędny w przygotowaniu dokumentów programowych. Nawet gdyby teoretycznie przyjąć, iż ww. dokumenty mogłyby właściwie funkcjonować w ramach prawnych rynku pracy, to należy stwierdzić, iż oprócz wymienionych w projekcie ministrów, w pracach nad dokumentami powinien również brać udział (z oczywistych względów ekonomicznych) minister właściwy do spraw finansów publicznych.

Zm. 4 c) - Art. 4 ust. 4 projektu ustawy. Utworzenie przedmiotowych rejestrów powinno być obowiązkiem ministra, a nie jedynie możliwością. Ponadto należy rozważyć możliwość korzystania z danych zawartych w tychże rejestrach również innym instytucjom (poza publicznymi służbami zatrudnienia vide art. 6 ustawy), skoro również one realizują zadania związane z nowelizowaną ustawą. W nowym ust 4 a mowa jest co prawda o niepublicznych instytucjach, lecz wyłącznie w kontekście odrębnych przepisów oraz powierzenia lub zlecenia określonych działań. Zdaniem opiniującego przepis art. 4 ust 4 powinien znaleźć szersze zastosowanie. Zmiany te są przedwczesne zwłaszcza, iż w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego dopiero powstaje nowa koncepcja Polityki Regionalnej.

4. **Zm. 42 i 43** - Negatywnie opiniuję propozycję zmiany dotyczącą uchylecia rozdziału 13 ustawy i zastąpienia go rozdziałem 13 a projektu ustawy w zaproponowanej treści. W uzasadnieniu projektu ustawy wskazano przyczyny (cele), dla których zrezygnowano z

obecnego rozdziału 13 o wspieraniu lokalnych i regionalnych rynków pracy. Zważyć przy tym należy, iż osiągnięcie celów jakie stawiane są nowym programom specjalnym możliwe jest również na podstawie obowiązującej regulacji.

Ponadto negatywnie oceniam propozycję zmiany polegającą na pozbawieniu Rady Ministrów kompetencji do wydawania rozporządzenia w zakresie regulacji rozdziału 13 ustawy, czy też proponowanego rozdziału 13 a projektu ustawy (obecny art. 63 ust 5 pkt 3 - nowy art. 63 b). W związku ze złożonością problematyki programów lokalnych i regionalnych słuszne jest wydawanie ww. rozporządzenia w oparciu o rozstrzygnięcie organu kolegiального, bądź co najmniej po dokonaniu międzyresortowych konsultacji, tak jak ma to miejsce w przypadku art. 3 ust 2 projektu ustawy

Nie do przyjęcia są zmiany w rozdziale 6 ustawy o czym niżej.

Zm. 10 - Rozdział 6 ustawy (uwaga ogólna). W uzasadnieniu projektu wnioskodawca zaproponował wprowadzenie szeregu zmian dotyczących agencji zatrudnienia związanych z koniecznością dostosowania regulacji krajowej do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady o usługach (2006/123/WE). Wskazać należy, iż w art. 2 ww. dyrektywy stwierdzono, iż nie ma ona zastosowania do prowadzenia działalności związanej z usługami agencji pracy tymczasowej. Jednocześnie agencje zatrudnienia zgodnie z art. 18 ust.4 świadczą takie właśnie usługi. W związku z powyższym wszelkie dalsze propozycje zmian, związane z koniecznością dostosowania, o którym mowa powyżej, powinny uwzględniać okoliczność, iż agencje zatrudnienia świadczą usługi związane z pracą tymczasową, a zatem w tym zakresie przedmiotowa dyrektywa nie ma zastosowania.

Zm. 10 - Art. 18 ust. 5 pkt 4 projektu ustawy. Zwolnienie przedsiębiorców zagranicznych z obowiązku wpisu do rejestru agencji zatrudnienia uważamy za uregulowanie dyskryminujące pol-

skie agencje. Co prawda w proponowanej zmianie zawarto stwierdzenie, iż przedsiębiorcy zagraniczni mają obowiązek posiadać uprawnienia określone w kraju ich pochodzenia, jednak należy zważyć, iż w kraju tym wcale nie muszą istnieć wymogi związane z prowadzeniem działalności agencji zatrudnienia odpowiadające prawu polskiemu. Zatem może zaistnieć sytuacja, w której wymogi formalne – proceduralne w większym stopniu obciążać będą polskie agencje niż zagraniczne. Takie odwrócenie proporcji należy uznać za niedopuszczalne. Uważamy, iż konieczność wpisu zagranicznych agencji zatrudnienia prowadzących działalność w Polsce, do polskiego rejestru, jest jak najbardziej konieczna i uzasadniona.

Zm. 10 –zmiana dotycząca rozdziału 6 ustawy. Negatywnie opiniuję propozycję dotyczącą możliwości świadczenia przez agencje zatrudnienia wielu usług na podstawie jednego certyfikatu. Agencja zatrudnienia może świadczyć jedną kilka lub wszystkie usługi wskazane w ustawie. Uważam, iż rozbieżność pomiędzy poszczególnymi rodzajami usług jest na tyle duża, iż wprowadzenie jednego certyfikatu dla wszystkich spowoduje brak kontroli nad wykonywaniem działalności przez agencje zatrudnienia, co z kolei może niekorzystnie wpłynąć na sytuację osób poszukujących pracę.

5. W kontekście udowodnionej słabości pośrednictwa pracy (patrz analiza funkcjonowania urzędów pracy str. 39, 47) – *bezrobotny pozbawiony informacji o możliwości pomocy* – patrz Zatrudnienie w Polsce 2007 MPiPS Warszawa 2008 str. 160/ aktywne polityki rynku pracy obecnie w praktyce nie są adresowane do osób 50 +/tamże str. 153-154/ niska jakość szkoleń młodzieży i długotrwale bezrobotnych nie mogą wyrazić zgody na propozycje zaostrzające represje względem osób bezrobotnych w zmianach 11 (art. 20), 13 (art. 33) oraz 49 (art. 73).

Propozycja **zmiany 11** dotycząca art. 20 ust 3 pkt 6 pogarsza standard obsługi – w miejsce pomocy bezrobotne-

mu pojawia się informacja dla bezrobotnych.

Ponieważ pracownicy publicznych służb zatrudnienia na potrzeby codziennej pracy definiowali sobie, czym jest uzasadniona, bądź nieuzasadniona odmowa przyjęcia – propozycji pracy /patrz Analiza funkcjonowania rynków pracy str. 53/, a przepis tego nie określa w **zmianie 13 b** w art. 33 ust 4 pkt 3 projektu ustawy, w artykule tym należy rozważyć możliwość wprowadzenia do projektu ustawy definicji legalnej uzasadnionej przyczyny (pozwalającej na precyzyjne ustalenie zasadności odmowy przyjęcia propozycji pracy). Poniżej proponowane brzmienie tej definicji:

„Uzasadniona odmowa przyjęcia propozycji odpowiedniej pracy, o której mowa w art. 33 ust. 4 pkt 3 ustawy oznacza odmowę wynikającą z zaproponowania osobie bezrobotnej pracy:

- której wynagrodzenie jest rażąco niskie w stosunku do wartości pracy, która ma być świadczona przez osobę bezrobotną, przy czym wartość tego wynagrodzenia określa się poprzez wynagrodzenie przyjęte w stosunkach danego rodzaju.
- nieodpowiadającej jej udokumentowanym kwalifikacjom zawodowym,
- o warunkach nieodpowiadających jej stanowi zdrowia psychicznego lub fizycznego, potwierdzonego zaświadczeniem lekarskim, bądź innym dokumentem stwierdzającym uszczerbek na zdrowiu,
- uniemożliwiającej jej wykonywanie obowiązków rodzinnych w postaci sprawowania opieki nad osobą najbliższą,
- do wykonania której niezbędne są szczególne uzdolnienia podczas, gdy osoba bezrobotna odpowiednich uzdolnień nie posiada,

- w zakresie w jakim wykonywanie tej pracy byłoby sprzeczne z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa pracy oraz przepisami odrębnymi”.

W zakresie **zmiany 49** dotyczącej art. 73 nie wyrażam zgody na podwyższenie progów stóp bezrobocia uprawniających bezrobotnego do określonego okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych, a także likwidacji 18 miesięcznego okresu pobierania zasiłku.

Jako uzasadnienie podaję stałe obniżanie stopy bezrobocia, coraz mniejszą liczbą zasiłkobiorców, niskie kwoty zasiłku.

Zamiast represjonować trzeba, prowadzić lepszą politykę selekcji i wywiadu społecznego, przed podjęciem decyzji o przyznaniu zasiłku, a także co projekt zmian przewiduje, objęcie wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych programem aktywizacyjnym i to nie w okresie 6 miesięcznym, a np. 4 miesięcznym, w celu szybszego uzyskania zatrudnienia.

Nie wyrażam też zgody na **zmianę 17** w zakresie art. 36, znoszącą obowiązek pracodawców do informowaniu urzędu pracy o wolnych miejscach zatrudnienia.

Według Analizy funkcjonowania urzędów pracy (...) MPiPS, Warszawa 2008 (str. 62), 40 % pracodawców nie przekazywało tej ustawowo nakazanej informacji, a jeszcze więcej nie korzystało z faktycznej pomocy publicznych służb zatrudnienia w rekrutacji nowych pracowników.

Podobne dane można odnaleźć w raporcie MPiPS Efektywność usług i instrumentów rynku pracy służących podnoszeniu kwalifikacji osób bezrobotnych (...) Warszawa 2008 (str. 140).

Bojkot pracodawców ww. przepisu był jedną z przyczyn słabości pośrednictwa pracy jak i utrudnieniem w dostępie do ofert pracy dla bezrobotnych,

Publiczne służby zatrudnienia zdobywały około 30 % ofert pracy niskiej jakości. W rezultacie nie można było

prowadzić wczesnej identyfikacji lokalnego rynku pracy, a zmiana tę sytuację pogorszy.

6. W zakresie **zmiany 44** dotyczącej art. 68 ustawy negatywnie opiniuję zmianę polegającą na wykluczeniu związków zawodowych z procesu konsultacji związanego z wydatkowaniem środków z funduszu szkoleniowego. Rozwiązanie takie stanowi naruszenie prawa materialnego w postaci art. 18¹ k.p., jako że ogranicza prawo organizacji związkowych do reprezentowania i obrony praw i interesów osób do nich należących i zuboża politykę dialogu partnerskiego.
7. Ponadto w celu doprecyzowania propozycji zmian poniżej proponuję:

(zm. 2) w art. 2 ust. 1 pkt 16 ustawy, zmienić zapis dotyczący definicji legalnej pracy odpowiedniej poprzez zawarcie stwierdzenia, iż wysokość otrzymywanego wynagrodzenia, to wysokość powyżej minimalnego wynagrodzenia. Proponowany zapis wprowadza możliwość uzyskiwania, w związku z wykonywaniem odpowiedniej pracy, wynagrodzenia w wysokości wynagrodzenia minimalnego. Należy wskazać, iż wynagrodzenie minimalne nie powinno stanowić standardu wyznaczającego dolną granicę dla innych wskaźników.

Zm. 2 a) - Przepisowi art. 2 ust. 1 pkt 21 b ustawy nadać następujące brzmienie: *„podmiocie powierzającym wykonywanie pracy przez cudzoziemca – oznacza to jednostkę, chociażby nie posiadała ona osobowości prawnej, krajową lub zagraniczną lub osobę fizyczną będącą obywatelem RP lub cudzoziemcem, które na podstawie umowy o pracę, mianowania, wyboru lub innego stosunku prawnego powierzają wykonywanie pracy cudzoziemcowi”*.

Obecny kształt przepisu pozostawia wątpliwości interpretacyjne. Po pierwsze ze względów „estetycznych” wyeliminować należy pojęcie stworzone w projekcie ustawy, a mianowicie - osobę fizyczną zagraniczną - i zastąpić je słowem cudzoziemiec, a ponadto należy dookreślić jaką umowę wnioskodawca

ma na myśli stwierdzając: „na podstawie umowy lub innego stosunku prawnego” - nie wiadomo, czy ustawodawca przez umowę rozumie każdą umowę, wydaje się że powinna być to umowa o pracę, w celu dookreślenia należałoby również, chociażby przykładowo, wyliczyć, co rozumie wnioskodawca poprzez stwierdzenie „inne stosunki prawne” (czy chodzi o wybór, mianowanie etc., a co z umową o pracę pracownika tymczasowego, spółdzielczą umową o pracę ...)

Zm. 2 a) - Art. 2 ust. 1 pkt 36 a ustawy. Przepis ten jest niezrozumiały i stwarza szerokie możliwości do nieuzasadnionego powiększania wydatków Funduszu Pracy. Najwyraźniej ustawodawca przewidział, w tym miejscu instytucję uznania administracyjnego (swobodnej decyzji organu administracji). Uznanie takie nie powinno mieć zastosowania. Należy rozważyć możliwość stworzenia katalogu wskazującego tzw. „specyficzne elementy”. Uzasadnienie projektu w

żaden sposób nie uściśla czym są specyficzne elementy (brak przykładów).

8. Trudno jest opiniować wydatki finansowe jak i efektywność zatrudnienia, czy efektywność Funduszu Pracy, z powodu mej nieufności do danych o rynku pracy /brak zintegrowanego systemu danych o rynku pracy + stosowanie praktyki nierozliczania się z planów i działań towarzyszących kolejnym zmianom legislacyjnym/.

Z pewnością nie popełnię pomyłki jeżeli dopowiem do zmian modernizujących działalność publicznych służb zatrudnienia, że należy dodać rozwiązanie prawne, uwalniające publiczne służby zatrudnienia od obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego bezrobotnych jak i znaczącego zwiększenia etatów na pośrednictwo pracy i doradztwo zawodowe.

Mnogość kolejnych zmian i wielość poprawek nakazuje upomnieć się o jednolity tekst ustawy, dłuższe *vacatio legis*, słowniczek pojęć i rzeczowy komentarz.

SZKOLENIA ZWIĄZKOWE

Kadra

Spotkanie robocze Działu Szkoleń KK

W dniach 23-27 czerwca 2008 r. odbyło się, w ośrodku „Alma” na Wyspie Sobieszewskiej, spotkanie robocze pracowników Działu Szkoleń KK NSZZ „Solidarność”; prowadziła je Elżbieta Wielg – kierownik Biura Szkoleń i Programów Europejskich

Podczas tych pięciu dni ujednolicono dokumenty zewnętrzne działu (m.in. zaproszenia, zgłoszenia, dyplomy) oraz zmodyfikowano lub opracowano programy aktualnych i planowanych szkoleń (m.in. druga część podstawowego, szkolenia medialne i negocjacyjne, szkolenie dla młodych działaczy), sprecyzowano też plany na drugie półrocze bieżącego roku.

Znaczna część tych działań oznacza ewolucyjne dostosowywanie się do wymogów, jakie przed instytucjami szkoleniowymi stawia Unia Europejska.

Praca okazała się równie żmudna co efektywna; jej kontynuacja trwa przez okres letni w biurze – zaś zakończenie przewidziane jest na ostatni tydzień sierpnia, podczas podobnego spotkania roboczego.

• EW

KOMUNIKACJA I WIZERUNEK

Na Podlasiu o porozumiewaniu się

Przez dwa dni – dokładnie na przełomie czerwca i lipca – w Łapach (Region Podlaski) uczestnicy szkolenia mogli zapoznać się z teoriami nt. porozumiewania się, relacji interpersonalnych, komunikowania się, stresu, rozwiązywania konfliktów i kształtowania dobrej atmosfery w miejscu pracy. Po części teoretycznej przeprowadzono część warsztatową z wykorzystaniem kamery: każdy z uczestniczących w warsztatach działaczy związkowych mógł

sam przećwiczyć swoje wystąpienia i wziąć udział w nagrywanych scenkach dotyczących rozmów z pracodawcą.

W szkoleniu, przygotowanym i przeprowadzonym przez Marię Kościńską z Działu Szkoleń KK i Izabelę Żmojdę z ZR Podlaskiego, wzięło udział czternaście osób.

• MK

LIDERZY

Na roboczo we Włoszech

W dniach 7 i 8 lipca odbyło się w Rzymie spotkanie robocze grupy trenerów odpowiedzialnych za zorganizowanie kolejnej edycji szkolenia „Szkolenie przyszłych liderów europejskich związków zawodowych”.

Co roku ETUI REHS Education, we współpracy z wybranymi europejskimi konfederacjami związkowymi, przeprowadza trzy jednotygodniowe moduły stacjonarne – uzupełniane przez pracę zdalną w okresie pomiędzy modułami. W obecnej edycji

szkolenie organizowane jest we współpracy w włoskim związku CGIL, brytyjskim TUC, greckim GSEE oraz NSZZ „Solidarność”. Polskim trenerem odpowiedzialnym za realizację tego zadania jest Agnieszka Rybczyńska z BSiPE KK.

Pierwszy moduł stacjonarny odbędzie się w październiku br., również we Włoszech.

• AR

ROZWÓJ ZWIĄZKU

Region Środkowowschodni – kolejne z licznych szkoleń podstawowych

W dniu 15 lipca 2008 r., w siedzibie Zarządu Regionu Środkowowschodniego w Lublinie, odbyło się szkolenie z zakresu rozwoju związku (szkolenie podstawowe) dla działaczy związkowych szczebla zakładowego. W szkoleniu uczestniczyło 21 działaczy reprezentujących: WSK Świdnik, DPS Krasnystaw, DPS Chojno Nowe, DPS Kanie, DPS Wygnanowice, Stomatologiczne Centrum Kliniczne UM Lublin, Zakład Remontowy Sp. z o.o. Świdnik.

Po zapoznaniu się z przedstawioną przez prowadzącego propozycją strategii działania na rzecz rozwoju związku w zakładzie – uczestnicy napisali plany rozwoju dla swoich organizacji. Plany realizowane będą do grudnia tego roku; zaplanowano pozyskanie ok. 60 nowych członków.

Szkolenie prowadził Janusz Zabiega – metodyk z Działu Szkoleń KK.

• JZ

DIALOG SPOŁECZNY

O problemach branży ochrony

W dniach 17 i 18 lipca 2008 r., w Opatii (Chorwacja) – w ramach projektu realizowanego przy wsparciu ze środków Komisji Europejskiej – miała miejsce międzynarodowa konferencja poświęcona wzmacnianiu dialogu społecznego w sektorze ochrony prywatnej w obszarze państw Europy Środkowej i Wschodniej (krajach członkowskich UE oraz krajach kandydackich). Organizatorami konferencji były: Confederation of European Security Services, Zbornica Republike Slovenije za Zasebno Varovanje, UniEuropa, Friedrich Ebert Stiftung.

Uczestnicy konferencji mieli możliwość bliższego wzajemnego poznania sytuacji dialogu społecznego w sektorze ochrony w poszczególnych państwach. Szeroko omawiano codzienne problemy, z jakimi boryka się ta branża; w szczególności niski status społeczny zawodu pracownika ochrony i plagę nieuczciwej konkurencji oraz – co z tym związane – brak woli przyjęcia do wiadomości, ze strony pod-

miotów zamawiających usługi, negatywnego wpływu domagania się obniżania cen za usługi na ich jakość. Poświęcono także czas dyskusji na tematy związane z problemem pozyskiwania przez pracowników wymaganych licencji, podnoszenia kwalifikacji oraz zapewnienia pracownikom bezpieczeństwa w czasie pracy.

W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele organizacji pracodawców i związków zawodowych z Chorwacji, Rumunii, Słowenii, Bośni i Hercegowiny, Bułgarii, Węgier, Niemiec i Polski. NSZZ „Solidarność” reprezentowały Paula Brzezińska z Biura Rozwoju (odpowiedzialna za koordynację organizowania pracowników ochrony na terenie Warszawy) oraz Agnieszka Rybczyńska z Biura Szkoleń i Programów Europejskich.

Planowane są kolejne spotkania w ramach tego samego projektu.

• AR

INFORMACJE RÓŻNE

SPOTKANIE „SOLIDARNOŚCI” Z WICEPREMIEREM WALDEMAREM PAWLAKIEM

Oczekujemy lepszych rezultatów prowadzonego dialogu. Nasze postulaty da się streścić w słowach - godna praca, godna emerytura, godne życie - powiedział na spotkaniu z wicepremierem Waldemarem Pawlakiem, przewodniczący "S" Janusz Śniadek.

9 lipca 2008 r. w Warszawie w Centrum Partnerstwa Społecznego "Dialog", wicepremier Waldemar Pawlak spotkał się z Komisją Krajową NSZZ "Solidarność".

- Nasze postulaty, które sprowadzają się do wspólnego mianownika: godna praca-godna emerytura-godne życie nie są niczym nowym. Chcemy, żeby rozwój gospodarczy opierał się o dobro pracowni-

ków, o inwestycje w człowieka. Takie rozwiązania funkcjonują w krajach Unii Europejskiej - powiedział przewodniczący "S".

Przewodniczący "S" przedstawił wicepremierowi stanowisko Związku wobec rządowych propozycji wzrostu płacy minimalnej oraz płac w sferze budżetowej. "Solidarność" domaga się stopniowego podwyższania płacy minimalnej do wysokości 50 proc. średniej krajowej. Również zaproponowane przez rząd wskaźniki wzrostu wynagrodzeń w sferze budżetowej na poziomie 3,9 proc., zdaniem przedstawicieli "S" nie zrekompensują pracownikom wzrostu cen.

Janusz Śniadek przypomniał również, że "Solidarność" domaga się zniesienia ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców. - Tym bardziej, że z inicjatywy rządu uwolniono płace prezesów i kadry zarządzającej w przedsiębiorstwach państwowych. To oznacza wzrost płac dla nielicznych kosztem pozostałych pracowników - mówił Janusz Śniadek.

Waldemar Pawlak stwierdził, że sprawa płacy minimalnej nie jest przesądzona. - Trwają negocjacje w Komisji Trójstronnej. Po przedstawieniu przez odpowiednie zespoły swoich opinii będziemy się zastanawiać nad wyważeniem postulatów - powiedział wicepremier. Pawlak odniósł się do projektu uchylecia ustawy o negocjacyjnym kształtowaniu wynagrodzeń. Podtrzymał stanowisko rządu, że system wynagradzania kadry zarządzającej będzie odblokowany. Jednak jak podkreślił, w 2009 r. roku mogłyby obowiązywać nowe regulacje, które również pracownikom umożliwiłyby udział w zyskach przedsiębiorstw.

Janusz Śniadek poruszył także temat systemu emerytalnego. Jego zdaniem, jeśli nie uda się wynegocjować satysfakcjonujących rozwiązań dla pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych i szczególnym charakterze, to należy rozważyć przedłużenie obecnych przepisów. Waldemar Pawlak zapewniał, że rządowi zależy na znalezieniu ewolucyjnych metod wydłużenia okresu aktywności zawodowej pracowników.

Przedstawiciele regionów i branż skrytykowali działania rządu m.in. w górnictwie, energetyce, przemyśle stoczniovym i

ochronie zdrowia. Dominik Kolorz, przewodniczący Sekcji Krajowej Węgla Kamiennego zwrócił uwagę na brak dialogu w sprawie strategii dla polskiego górnictwa. Podobnie w sektorze energetycznym, gdzie nie dotrzymywane są podpisy z pracownikami umowy. Zdaniem Kazimierza Graj-carka, niesprawiedliwe są również przydziały CO2. Wątpliwości związkowców budzą także konkursy, w których często wygrywają osoby niekompetentne i niezwiązane z branżą. Marian Król, przewodniczący Regionu Środkowowschodniego zwrócił uwagę, że rządowy projekt 50+, chociaż potrzebny, nie może opierać się na ograniczaniu uprawnień pracowników. Niektórzy szefowie regionów i branż nie ukrywali, że nie wierzą w dialog z rządem.

Przedstawiciele Komisji Krajowej zwrócili się również do wicepremiera Pawlaka o interwencję w sprawie zwolnionego dyscyplinarnie członka NSZZ "S" z Poczty Polskiej, Jerzego Raciborskiego.

W obronie Jerzego Raciborskiego stanęła cała Komisja Krajowa. W specjalnym stanowisku związkowcy zwrócili się do dyrektora Poczty Polskiej o wycofanie wypowiedzenia wobec Raciborskiego. Zdaniem Komisji Krajowej jest to złamanie ratyfikowanych przez Polskę konwencji MOP i naruszenie Konstytucji RP gwarantującej wolność organizowania się i prawo do strajku.

Przedstawiciele Komisji Krajowej omówili również przygotowania do manifestacji NSZZ "S", która odbędzie się 29 sierpnia w Warszawie.

• *Dział Informacji KK*

W OBRONIE STOCZNI

Związkowcy ze Stoczni Gdynia zdecydowali o powołaniu Komitetu Obrony Stoczni. 11 lipca 2008 r. przed budynkiem Zarządu Stoczni odbył się wiec protestacyjny. Ponad 2000 pracowników piketowało w Stoczni Gdynia w obronie swojego zakładu pracy.

Związkowcy ze stoczni w Gdyni i w Szczecinie zaniepokojeni są informacjami

napływającymi z Brukseli. Stoczniom grozi upadłość, jeśli Komisja Europejska nakaże zwrot pomocy publicznej. Wczoraj w Szczecinie stoczniovcy przeszli pod urząd wojewódzki i wręczyli wojewodzie petycję, w której zwrócili się do premiera Donalda Tuska o przedstawienie rzeczywistej sytuacji stoczni i scenariusza działań zapobiegających ich upadłości. - Wielokrotnie zwracaliśmy uwagę rządzącym, żeby fak-

tycznie zajęli się sprawami stoczni. Tymczasem znowu mamy taką sytuację, że przychodzimy tu domagać się pracy - powiedział Mieczysław Jurek, przewodniczący ZR Pomorze Zachodnie wręczając petycję wojewodzie zachodniopomorskiemu.

Związkowcy liczą, że jest domagając się zaangażowania w ratowanie stoczni

premiera Donalda Tuska i prezydenta Lecha Kaczyńskiego i zapowiadają, że będą walczyć o miejsca pracy. 16 lipca 2008 r. o godz. 12. wyruszyła równocześnie manifestacja w Gdyni i Szczecinie. "Milczący marsz" wzywał Premiera i Prezydenta o zaangażowanie w ratowanie polskiego przemysłu stoczniowego.

"MAYDAY" DLA STOCZNI

W liście otwartym Janusz Śniadek, przewodniczący Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność" oraz Dariusz Adamski, szef Sekcji Krajowej Przemysłu Okrętowego NSZZ "S" apelują do szefów najważniejszych instytucji unijnych o korzystną dla pracowników stoczni i ich rodzin decyzję.

Odbiorcami listu otwartego, są: przewodniczący Komisji Europejskiej Jose Manuel Barroso, przewodniczący Rady Europejskiej Nicolas Sarkozy oraz przewodniczący Parlamentu Europejskiego Hans-Gert Pöttering.

Przedstawiciele "Solidarności" przekonują, że pracownicy od lat domagają się prywatyzacji stoczni i funkcjonowania ich na normalnych regułach rynkowych. Niestety nie pracownicy i związkowcy nie mają instrumentów, które wymusiłyby takie decyzje. Jak piszą autorzy listu to rola polityków, którzy dotychczas nie wykazywali koniecznej determinacji i skuteczności.

Natomiast sankcje nałożone przez Komisję Europejską na polskie stocznie, spowodują dramatyczne konsekwencje przede wszystkim dla pracowników i ich rodzin nie dotykając winnych zaniedbań. Dlatego stoczniovcy proszą o szansę. "Chcemy pracować i żyć we własnym kraju, a nie poszukiwać pracy i chleba na emigracji. Nie chcemy wraz z naszymi rodzinami przeżywać dramatu odrzucenia po ciężkiej długoletniej pracy" czytamy w liście otwartym. "Szansa, którą otrzymałyby polskie stocznie byłaby szansą dla europejskiego przemysłu okrętowego i przyczyniłaby się

do zwiększenia konkurencyjności gospodarki Unii Europejskiej jako całości w niesłuchanie trudnej rywalizacji z Dalekim Wschodem" napisali autorzy listu otwartego.

"Z miejsca, w którym zmieniła się historia Europy i w imię SOLIDARNOSCI zwracamy się ponownie z apelem o SOLIDARNOSĆ. O solidarność z tymi, którzy nie bacząc na osobiste ryzyko rozpoczęli walkę o Europę demokratyczną, zjednoczoną i solidarną, o lepszą Polskę i lepszy świat. Dzisiaj z tego miejsca dochodzi wołanie MAYDAY-MAYDAY-MAYDAY! Nie pozostawmy na nie głusi." kończą swój list Janusz Śniadek i Dariusz Adamski.

Prawdopodobnie w tym tygodniu Komisja Europejska ogłosi decyzję dotyczącą polskich stoczni. Jeśli KE nakaże stoczniom zwrot otrzymanej w ostatnich latach pomocy publicznej, to stoczniom grozi upadłość, a pracownikom utrata miejsc pracy. Z tego powodu w ubiegłym tygodniu w Szczecinie i Gdyni odbyły się protesty pracowników stoczni. 10 lipca w Gdyni powstał Komitet Obrony Stoczni, powołany przez trzy działające w Stoczni organizacje związkowe ("Solidarność", WZZ PGM oraz "Stoczniovcie"). 16 lipca o godz. 12. wyruszą równocześnie manifestacje w Gdyni i Szczecinie. "Milczący marsz" będzie wzywał Premiera i Prezydenta do zaangażowania się w ratowanie polskiego przemysłu stoczniowego.

• *Dział Informacji KK*

NSZZ *Solidarność*

José Manuel Barroso
Przewodniczący Komisji Europejskiej

Nicolas Sarkozy
Przewodniczący Rady Europejskiej

Hans-Gert Pöftering
Przewodniczący Parlamentu Europejskiego

MAYDAY – MAYDAY – MAYDAY!

List otwarty

Stoczniowey polsey Gdańska, Gdyni i Szczecina zwracają się o podjęcie decyzji dającej szansę na lepszą przyszłość pracownikom i ich rodzinom.

Od lat domagamy się prywatyzacji naszych zakładów i funkcjonowania w normalnych regułach ekonomicznych.

Jako pracownicy i związkowcy nie posiadamy instrumentów, które wymusiłyby takie decyzje. To rola polityków. Fakt jest, że kolejne ekipy rządowe nie wykazywały w tej sprawie koniecznej determinacji i skuteczności.

Sanckje nałożone przez Komisję Europejską na polskie stocznie spowodują dramatyczne konsekwencje przede wszystkim dla pracowników i ich rodzin nie dotykając winnych zaniedbań.

Dlatego prosimy o szansę. Chcemy pracować i żyć we własnym kraju, a nie poszukiwać pracy i chleba na emigracji. Nie chcemy wraz z naszymi rodzinami przeżywać dramatu odrzucenia po ciężkiej długoletniej pracy.

Szansa, którą otrzymałyby polskie stocznie byłaby szansą dla europejskiego przemysłu okrętowego i przyczyniłaby się do zwiększenia konkurencyjności gospodarki Unii Europejskiej jako całości w niesłychanie trudnej rywalizacji z Dalekim Wschodem.

Z miejsca, w którym zmieniała się historia Europy i w imię SOLIDARNOSCI zwracamy się ponownie z apelem o SOLIDARNOSĆ. O solidarność z tymi, którzy nie bacząc na osobiste ryzyko rozpoczęli walkę o Europę demokratyczną, zjednoczoną i solidarną, o lepszą Polskę i lepszy świat. Dzisiaj z tego miejsca dochodzi wołanie MAYDAY-MAYDAY-MAYDAY! Nie pozostawmy na nie głusi.

Gdańsk, 14.07.2008

PRZEWODNICZĄCY
Krajowej Sekcji Przemysłu Okrętowego
NSZZ *Solidarność*
Dariusz Adamski
Dariusz Adamski

PRZEWODNICZĄCY
KK NSZZ *Solidarność*
Janusz Śniadek
Janusz Śniadek

KOMISJA TRÓJSTRONNA

PŁACA MINIMALNA - POROZUMIENIE W TRÓJSTRONNEJ

Minimalne wynagrodzenie w 2009 r. wyniesie 1276 zł brutto, czyli 40 proc. planowanego na przyszły rok średniego wynagrodzenia.

W Warszawie 15 lipca br. odbyło się kolejne spotkanie Komisji Trójstronnej do Spraw Społeczno-Gospodarczych, podczas którego dyskutowano nad rządową propozycją wysokości minimalnego wynagrodzenia, na temat mechanizmów kształtowania wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz nad wysokością średniorocznych wskaźników wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej na 2009 r.

Pierwsza propozycja rządu w zakresie płacy minimalnej wyniosła 1204 zł i strony nie doszły do wspólnego porozumienia. W toku dyskusji, strona rządowa zgodziła się, aby począwszy od 1 stycznia

2009 r. wynagrodzenie minimalne wyniosło 1276 zł brutto, czyli 40 proc. wysokości prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej. Propozycja ta została poparta przez stronę społeczną w tym przez NSZZ "Solidarność" i stronę pracodawców.

Nie doszło do porozumienia w kwestii wysokości średniorocznych wskaźników wzrostu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej w 2009 r. Ustalono również, że do końca tygodnia strona społeczna wypracuje wspólne stanowisko w sprawie uchylecia ustawy o negocjacyjnym systemie kształtowania wynagrodzeń u przedsiębiorców.

• *Dział Informacji KK*

NEGOCJUJĄ DEFINICJE

7 lipca 2008 r. kontynuowane zostały negocjacje nad ustaleniem uprawnień z tytułu prac o szczególnym charakterze.

Obyło się pierwsze spotkanie negocjacyjne z udziałem przedstawicieli zainteresowanych branż, w sprawie ustalenia uprawnień z tytułu prac o szczególnym charakterze. "Solidarność" podtrzymała swoje stanowisko dotyczące definicji pracy o szczególnym charakterze. Zdaniem przedstawicieli "S" dyskusja nad nową wersją jest bezprzedmiotowa, ponieważ w ubiegłym roku wszyscy partnerzy z Komisji Trójstronnej zgodzili się na wypracowaną wówczas definicję pracy o szczególnym charakterze. Mimo zastrzeżenia związkowców, dyskusja nad definicjami odbyła się a prowadząca spotkanie prof. Danuta Koradecka przedstawiła propozycję definicji ustaloną na bazie projektu ustawy o emeryturach pomostowych.

Dyskusję wywołały terminy: "bezpieczeństwo publiczne", "szczególna odpowiedzialność" oraz "naturalny proces starzenia". Po dyskusji przedstawiono partnerom społecznym zmodyfikowaną definicję pracy o szczególnym charakterze:

Prace o szczególnym charakterze to prace wymagające szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, zdrowiu lub życiu własnemu i innych osób, obniża się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, spowodowanego procesem starzenia się.

Strona związkowa poprosiła o czas do namysłu w tej sprawie do następnego posiedzenia zespołu ekspertów.

Dzisiejsze negocjacje przebiegają w zespołach tematycznych: transport (powietrzny, morski, lądowy); przemysł (ener-

getyka, chemia, hutnictwo i koksownictwo, gospodarka morska i przemysł stoczniowy, budownictwo i gospodarka komunalna);

ochrona zdrowia i pomoc społeczna; oświata, kultura i sztuka.

- *Dział Informacji KK*

POMOSTÓWKI ZAWIESZONE

31 lipca 2008 r. Partnerzy społeczni z zespołu ds. ubezpieczeń społecznych Komisji Trójstronnej przerwali rozmowy na temat emerytur pomostowych do momentu wskazania przez prezydium Komisji kierunku dalszych prac.

Powodem przerwania negocjacji jest brak porozumienia w sprawie zasad uprawniających do nabycia prawa do emerytur pomostowych. Rząd założył, że prawo do emerytur pomostowych będą miały osoby urodzone przed 1968 rokiem i które rozpoczęły pracę w warunkach szczególnych i szczególnym charakterze przed 1 stycznia

1999 r. Wczoraj strona rządowa zaproponowała, aby prawo do emerytur pomostowych miały osoby, które rozpoczęły pracę przed 1 stycznia 1999 r. bez ograniczenia związanego z datą urodzenia. Jednak zdaniem związkowców prawa do obniżonego wieku emerytalnego nie można różnicować ze względu na wiek i datę rozpoczęcia pracy. - Emerytury pomostowe nie powinny mieć charakteru wygasającego, dopóki wcześniej nie zostaną usunięte szczególne warunki pracy - mówi Zbigniew Kruszyński z Działu Polityki Społecznej KK.

INFORMACJA O STANIE PRAC POŁĄCZONYCH ZESPOŁÓW PROBLEMOWYCH TRÓJSTRONNEJ KOMISJI DS. SPOŁECZNO-GOSPODARCZYCH DS. UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH ORAZ POLITYKI GOSPODARCZEJ I RYNKU PRACY

Połączone zespoły obradowały nad kwestiami dotyczącymi projektowanych emerytur pomostowych w okresie od 2 czerwca do 31 lipca 2008 r. W tym czasie odbyło się dziesięć posiedzeń połączonych zespołów.

Połączone zespoły były wspomagane pracami Zespołu Ekspertów Medycyny i Ochrony Pracy, w skład którego wchodziłi eksperci desygnowani przez wszystkie strony Komisji Trójstronnej a także osoby dodatkowo zapraszane. Odbyło się sześć spotkań tego zespołu. Prace zespołu ekspertów koncentrowały się na definicji prac w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze, na czynnikach ryzyka występujących w przypadku tych prac oraz na rodzajach prac spełniających kryteria określone w proponowanych definicjach.

W trakcie prac połączonych zespołów:

1. **Uzgodniono** definicję prac w szczególnych warunkach:

Prace w szczególnych warunkach są to prace wykonywane w pełnym wymiarze czasu pracy, w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości ograniczony w wyniku naturalnego procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku.

2. Zaproponowano określenie czynników ryzyka występujących w przypadku prac w szczególnych warunkach; **uzgodniono** następujące czynniki:

Determinowane siłami natury:

- prace pod ziemią;
- prace na wodzie;
- prace pod wodą;

- prace w powietrzu;

Determinowane procesami technologicznymi:

- prace w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego;
- prace w warunkach gorącego mikroklimatu;
- prace w warunkach zimnego mikroklimatu;
- bardzo ciężka praca fizyczna;
- prace związane z dużym obciążeniem statycznym wykonywane w ekstremalnie wymuszonej pozycji ciała.

co oznacza, w stosunku do pierwotnej propozycji rządowej, rozszerzenie listy rodzajów prac o prace wykonywane w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego, w warunkach zimnego mikroklimatu oraz prace w związane z dużym obciążeniem statycznym wykonywane w ekstremalnie wymuszonej pozycji ciała.

Nie osiągnięto porozumienia w zakresie następujących czynników:

- wykonywanie pracy poza pomieszczeniami zamkniętymi;
- wykonywanie pracy w narażeniu na hałas;
- praca zmianowa nocna;
- praca w ekspozycji na wibrację miejscową i ogólną;
- praca w pyłe zwłókniającym;
- praca w szkodliwych czynnikach chemicznych;
- praca w warunkach narażenia na promieniowanie jonizujące oraz prace w warunkach narażenia na działanie pól elektromagnetycznych w strefie zagrożenia.

3. Zaproponowano **nowe brzmienie definicji prac o szczególnym charakterze**:

Prace o szczególnym charakterze są to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności i szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu własnemu i innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanej z procesem starzenia się.

Definicja ta **nie została uzgodniona**. Organizacje związkowe zgłosiły propozycje modyfikacji definicji (przedstawione w załączniku).

4. Dyskutowano nad wykazem prac o szczególnym charakterze. W wykazie prac zaproponowano 21 pozycji (w porównaniu do 17 propozycji w propozycji rządowej), 8 pozycji uzgodniono, 3 pozycje uzgodniono warunkowo, w przypadku 10 pozycji wystąpiły rozbieżności.

Ponadto strona związkowa, według stanu na dzień 30 lipca, zaproponowała 18 nowych pozycji, które nie zostały wprowadzone do wykazu. Połączone zespoły nie odbyły jeszcze nad nimi dyskusji, zaprezentowane zostały argumenty ekspertów stron.

W ramach zakresu podmiotowego systemu emerytur pomostowych:

Strona rządowa zaproponowała rezygnację z warunku, zgodnie z którym prawo do emerytury pomostowej przysługiwałoby pracownikowi urodzonemu przed dniem 1 stycznia 1969 r. Opowiada się jednak za utrzymaniem warunku wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze przed dniem 1 stycznia 1999 r.

Strona związkowa stanęła na stanowisku, że przy określeniu zakresu podmiotowego ustawy o emeryturach pomostowych nie powinny występować żadne ograniczenia datami urodzenia, czy podjęcia i wykonywania pracy w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze. Emerytury pomostowe – zdaniem strony związkowej – nie powinny mieć charakteru wygasającego, o ile nie zostaną usunięte wcześniej szczególne warunki pracy.

Strona pracodawców stoi na stanowisku, że emerytury pomostowe stanowią element starego systemu emerytalnego i powinny być świadczeniem przejściowym, o wygasającym charakterze. Świadczenia te powinny przysługiwać osobom urodzonym przed 1 stycznia 1969 r. Nie może to być trwały element nowego systemu emerytalnego.

Pozostałe elementy systemu, w szczególności zakres przedmiotowy, nie były przedmiotem dyskusji połączonych zespołów.

Z powodu przedstawionej wyżej rozbieżności zdań w kwestii zakresu podmiotowego proponowanych rozwiązań, strona związkowa zaproponowała przedstawienie informacji o przebiegu prac połączonych zespołów Prezydium Komisji Trójstronnej, z prośbą o wskazanie kierunku dalszych prac na forum połączonych zespołów. Strony rządowa i pracodawców przystały na tą propozycję.

- *Dział Polityki Społecznej*

ARTYKUŁ MIESIĄCA

W lipcowym Biuletynie Informacyjnym zachęcamy Państwa do przeczytania artykułu „Godnie, czyli po ludzku” pani Alicji Dołowskiej z Tygodnika „Solidarność”. Autorka przybliżyła nam prowadzoną przez Związek kampanię „Godna praca – godna emerytura”

NSZZ Solidarność zainicjowała kampanię "Godna praca - godna emerytura". W ogólnym bilansie chodzi o godne życie. Zwrócenie uwagi na fakt, że poziom wynagrodzenia przekłada się na popyt wewnętrzny i wzrost gospodarczy. Tym samym nakręcanie koniunktury i likwidację bezrobocia. Również na wysokość emerytury, od której zależeć będą warunki bytowe w jesieni życia.

Chodzi także o pracę bezpieczną. Państwowa Inspekcja Pracy wciąż alarmuje, że wypadków przy pracy prowadzących do śmierci lub trwałego kalectwa jest ciągle dużo. Słowo "godność" brzmi dzisiaj jak głos nie z tej epoki. Polski kapitalizm złapał się we własne sieci. Ludzie już nie chcą pracować za marne grosze i być traktowani jak frajerzy. Każda praca, nawet najgorzej opłacana tzw. prosta, ma przecież swoją wartość przez swój mózół. Przez fakt, że jest pracą. Tymczasem w Polsce nadal nie szanuje się pracownika. Blokuje możliwości zakładania w zakładzie związków zawodowych, usiłuje zastraszać, zwalnia związkowców za to, że upominają się o swoje prawa, i potem latami muszą się w sądzie procesować. Bywają nawet do firmy przywracani, ale gorycz zosta-

je. Z goryczy kielkuje poczucie krzywdy i bunt.

Co to za Polska

- Chcemy pracować, chcemy godnie zarabiać - mówią związkowcy. Takie hasło znajdziemy na ulotkach wydanych przez Komisję Krajową Solidarności. Nie jest ono bezzasadne. 65 proc. pracowników otrzymuje wynagrodzenie nie przekraczające średniej krajowej. Choć od dawna mamy równouprawnienie, kobiety zarabiają w Polsce średnio o 23 proc. mniej niż mężczyźni, pracując na tych samych stanowiskach. 10 proc. pracowników zarabia na poziomie płacy minimalnej. 2,5 miliona Polaków żyje w sferze ubóstwa. Najtrudniej jest dzieciom. 20 proc. z nich dotkniętych jest biedą. Niełatwo bywa również młodym, nawet jeśli pracują - 93 proc. prac dostępnych dla młodych, stanowią prace nieformalne.

Polska zajmuje drugie miejsce pod względem rozpiętości płac.

- Co to za Polska? - powiedzieli do kamery pracownicy z Warmii, których właścicielka firmy oszukała i wypłaciła za 3 miesiące pracy przy wyrębie lasu po 100 zł. Dlatego „Solidarność” bije na alarm. Niskie płace to emigracja wykwalifikowanych pracowników.

Zastępy popadających w patologie eurosierot. Niskie płace wypychają ludzi w bierność zawodową. Niskie wynagrodzenia to w przyszłości niskie emerytury i ustawianie się po dodatki w kolejce do pomocy społecznej.

O tym, że wdrożony w Polsce system emerytalny może prowadzić do zagrożenia ubóstwem osób o niskich zarobkach przestrzegają nawet analitycy OECD i zachęcają do gromadzenia dodatkowych oszczędności. Problem w tym, że wiele rodzin żadnych oszczędności nie ma. "60 proc. Polaków sygnalizowało, że miałyby bardzo poważne problemy z pokryciem niespodziewanych wydatków na kwotę równą miesięcznemu dochodowi stanowiącemu w naszym kraju próg zagrożenia ubóstwem; ponad 70 proc. respondentów zgłaszających ten problem stanowiły osoby o dochodach powyżej progu ubóstwa" - czytamy w raporcie o sytuacji społecznej w Unii Europejskiej w 2007 roku.

Pracujący biedni

Co czwarty Polak ma trudności z regularną spłatą zobowiązań.

"Raport UE pokazuje także, że problem wykluczenia społecznego nie ogranicza się do bezrobotnych. Świadczy o tym zjawisko występowania working poor - pracujących biednych - wśród których procent zagrożenia ubóstwem w Polsce był wyższy niż w innych krajach UE" - informuje Michał Sobczyk w artykule "Polska w europejskim zwierciadle".

A z analiz GUS dotyczących struktury wynagrodzeń wynika, że co szósty pracujący Polak otrzymuje wynagrodzenie uznawane za niskie, tj. nie przekraczające 50 proc. wynagrodzenia przeciętnego. A zatem 15 proc., czyli co szóste pracownicze gospodarstwo domowe, uzyskuje dochody na głowę, które uprawniają jej członków do otrzymywania świadczeń z pomocy społecznej! Analitycy z OECD informują, że w niektórych krajach, np. Francji, Portugalii czy Wielkiej Brytanii, w ramach reform emerytalnych są podejmowane starania o lepszą ochronę emerytalną osób mało zarabiających. Gdzie indziej zaś, np. w Polsce czy na Słowacji, rządy dążą do wzmocnienia związku między wysokością przysługujących świadczeń emerytalnych a zarobkami, co może prowadzić do zagrożenia ubóstwem osób o niskich wynagrodzeniach.

Z tego powodu w Polsce, zdaniem ekspertów OECD, przetrzymywanie korzyści reformy z najmniej i średnio zarabiających na najlepiej uposażonych, może w przyszłości spowodować większą presję na system pomocy społecznej. Sygnalizują konieczność gromadzenia dodatkowych oszczędności, nawet jeśli pracownik opłaca składki przez cały okres pracy zawodowej. Ale ogromna rzesza Polaków żyje na kredyt. Solidarność, rozpoczynając batalię o godne płace i godne emerytury, ma te uwagi na względzie.

- Płace Polaków rosną w trzykrotnie szybszym tempie niż ceny - poinformowała ostatnio minister pracy i polityki społecznej Jolanta Fedak. Komu rosną? - pytają Polacy, bo w przeciętnej rodzinie się tego nie odczuwa.

Ochraniać słabszych

Dla Solidarności godne zatrudnienie jest równoznaczne z pracą zapewniającą sprawiedliwy dochód, gwarantującą godne utrzymanie, dobre i bezpieczne warunki pracy. To także dostęp do wartościowej i produktywniej pracy, dającej możliwość osobistego rozwoju. Związkowcy przypominają, że mamy w Polsce, często naruszane przez pracodawców prawo do zrzeszania się, do negocjacji zbiorowych, do informacji i ochrony prawnej. Prawa te często pozostają zapisem na papierze.

Przypominają też, że ludzie mają prawo do ochrony przed stratą lub spadkiem dochodów z powodu bezrobocia, wypadku, macierzyństwa lub starości. Że zadaniem państwa jest zwalczanie marginalizacji i wykluczenia społecznego i zapewnienie bezpieczeństwa tym, którzy z różnych przyczyn pracy nie mają. Uważają, że rozwiązywaniu tych wszystkich zgłaszanych przez "S" problemów powinien służyć dialog społeczny, z udziałem reprezentatywnych organizacji pracowników i pracodawców. Dialog autentyczny, nie pozorny.

- Społeczeństwo polskie, dzięki „Solidarności”, wykazało się nieprawdopodobną cierpliwością przez cały okres przechodzenia do gospodarki rynkowej - uważa socjolog prof. Andrzej Rychard. Twierdzi, że mówiąc o wykluczeniu, cały czas operujemy schematami ze starej perspektywy, przyjmując, że w wykluczeniu istnieje zasadnicza różnica między tymi, którzy pracują i tymi, którzy pozostają bezrobotni.

- Ale wśród osób pracujących jest też wielu wykluczonych. Jeżeli ktoś jest pracownikiem magazynowym w hipermarkecie to jego sytuacja społeczna wcale nie jest lepsza od sytuacji bezrobotnego pracującego na czarno. To nie jest granica między światem pracy a światem bez pracy. Granica się przesunęła. Przebiega między światem pracy godnej, a światem pracy eksploatowanej. Nie wystarczy mówić, że problemem jest bezrobocie, chociaż pozostaje nim nadal, choć malejącym. Problemem jest także pewien rodzaj wykluczenia wynikający z wyzysku, płacy źle opłacanej. Z tym mamy do czynienia również w Polsce - mówi Rychard.

Środek się nie udał

Profesor uważa, że władze myślą stereotypami. Sądzą, że jak jest cicho i nie ma protestów, to ludzie rzeczywistość akceptują, a jak robi się głośno to znaczy, że jest źle.

- Tymczasem ta cisza może być zwiastunem niezadowolenia o wiele bardziej groźnym, choć trudniej dostrzegalnym, i również może oznaczać jakąś nierównowagę - twierdzi socjolog. Jego zdaniem wrażenie, które teraz powstaje, że jesteśmy u progu jakiegoś nowego konfliktu, bierze się stąd, że zostały nadmuchane sukcesy, co spowodowało, iż poszły w górę aspiracje społeczne.

- Media cały czas nas karmią, że jesteśmy niemal tygrysem Europy, integracja europejska się udała, a jednak kiedy zajrzemy do domu Kowalskiego w małym miasteczku, który na mikroskalę jest autorem tego sukcesu, widzimy, że niekoniecznie mu się życie polepszyło. Ci ludzie mogą czuć się sfrustrowani - mówi Rychard.

Dr Andrzej Zybala z Centrum Partnerstwa Społecznego "Dialog" podkreśla, że Polska jest krajem o bardzo głębokich nierównościach społecznych. Potwierdza to ostatni raport unijny. Joanna Heidtman socjolog i psycholog biznesu twierdzi, że owszem, nad Wisłą przybywa milionerów, ale polskie społeczeństwo przeszło już fazę pogodzenia się z gospodarką wolnorynkową, a więc również z nierównościami majątkowymi, które są jej integralnym składnikiem.

- Nastąpiła także zmiana pokoleniowa. Młodzi ludzie, wyrosli w warunkach kapi-

talizmu, dużo łatwiej niż ich rodzice godzą się z faktem rozwarstwienia dochodów - twierdzi Heidtman. I uważa, że u nas solidarność społeczna nie istnieje, bo polscy milionerzy nie są tak skorzy do dzielenia się swoim bogactwem jak w innych krajach Zachodu.

- Dużą część odpowiedzialności ponosi niechęć wobec przedsiębiorczości państwo. Sądzę, że powinniśmy się zastanowić, co trzeba zrobić, aby polscy milionerzy chcieli być solidarni - mówi Heidtman.

W opinii ekonomistki, prof. Stanisławy Golinowskiej za szybko się rozwarstwiliśmy. Mamy już milionerów, których jest za mało, ale trzeba podjąć intensywne działania na rzecz tworzenia środka. Ten środek musi być bogatszy, bo grosz składany do grosza daje efekt masy. Środek nam się nie udał, ponieważ polityka ekonomiczna wspierania inicjatyw i tworzenia infrastruktury dla biznesu jest słaba. Poza tym konsumpcjonizm wielu właścicieli firm jest przerażający. Niewielu przedsiębiorców postrzega swoją działalność w dłuższej perspektywie. Często jest ważniejsze, by firma rozwijała się dzisiaj. A przecież rynek globalny jest trudny, trzeba mieć w sobie wartości purytańskie, by inwestować i się kształcić. Jeśli ktoś "objada" swoją firmę i chce się nachapać, to źle też traktuje pracownika. Tymczasem kapitał ludzki jest wartością pozadyskusyjną. Gdy powstają więzi z firmą, emocje, rodzą się wartości zupełnie innego wymiaru. Rodzi się szacunek i okazuje się, że ludzie, którzy mają do siebie zaufanie współpracując tworzą więcej.

Tak więc wyzyskiwanie pracowników na dłuższą metę się ludziom biznesu nie opłaca. Wykluczenie i jego patologiczne konsekwencje rodzą koszty społeczne. Za to trzeba płacić. Muszą płacić także pracodawcy, którzy domagają się obniżenia podatków. Koło się zamyka.

Dr Andrzej Zybala dostrzega problem w tym, że w ciągu ostatnich dwudziestu lat po upadku komunizmu nie stworzyliśmy modelu polityki społecznej, który by chociaż usiłował budować równowagę i spójność społeczną.

- Nie zrozumieliśmy, że trzeba kreować politykę publiczną wyrównywania szans. W krajach starej Unii bardzo dobrze to rozumieją - dodaje.

Drodzy czytelnicy Biuletynu Informacyjnego Komisji krajowej NSZZ „Solidarność”

Informujemy, że wraz z Serwisem informacyjnym rozsyłanym w lipcu 2008 r. zostały dołączone następujące dokumenty:

SIS nr 28 (78) z 7 lipca 2008 r.

- 1) SIS tematyczny Zagraniczny -Parlament Europejski o prawach człowieka

SIS nr 29 (79) z 21 lipca 2008 r.

- 1) SIS tematyczny – Godna praca – godna emerytura

SIS nr 30 (80) z 21 lipca 2008 r.

- 1) Komunikat z badań CBOS, Nastroje społeczne w lipcu 2008 r., Warszawa
- 2) SIS tematyczny szkoleniowy – O porozumiewaniu się
- 3) Plakat „Godna praca – godna emerytura”
- 4) Ulotki nt. kampanii Ogólnopolskiej Manifestacji 29 sierpnia 2008 r. w Warszawie.
- 5) Informacja o przyjęciu Komunikatu KE związanego z tematyką odnowione agendy społecznej pt. „Możliwości, dostęp i solidarność w Europie XXI wieku”

SIS nr 31 (81) z 28 lipca 2008 r.

- 1) SIS tematyczny – Polityka społeczna w UE
- 2) Prezentacja „Godna praca – godna emerytura
- 3) Informacja ze spotkania prasowego z 29 lipca 2008 r.
- 4) Prezentacja „7 grzechów pracodawców”

Zainteresowane osoby mogą zasięgać informacji nt. ww. dokumentów w Sekretariacie Prezydium Komisji Krajowej, tel. (058) 30 84 312 u Mariusza Depki.
